www.politikin-zabavnik.rs

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Belgien 3,10 EUR
BiH 3,75 KM
Great Britain 2,50 GBP
Greece 3,60 EUR
Deutschland 3,10 EUR
Italy 3,75 EUR
Македонија 112,00 ДЕН
Nederland 3,10 EUR
Österreich 3,10 EUR
Schweiz/Suisse 4,50 CHF
Slovenija 2,60 EUR
Sverige 35,00 SEK
USA 4,50 USD
France 3,10 EUR
Hrvatska 19,00 KN
Црна Гора 2,00 EUR

За све од 7 до 107!

18. 5. 2018. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА LXXX • ЦЕНА 150 ДИНАРА • БРОЈ 3458

80 ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

СНОВИ УМЕСТО ХЛЕБА

Веровали или не!

Јесте ли већ чули да...

... на првом Сабору трубача у Гучи, одржаном 14. октобра 1961. године у порти месне цркве, учествовала су четири оркестра ■

... биопиратерија, појава распрострањена у данашњем свету, јесте патентирање лековитог и другог биља како би се његова корисна својства уновчила, без плаћања одговарајуће надокнаде заједници која је ова својства открила ■

... у 18. веку у Енглеској риђа коса сматрала се непривлачном; за њено бојење у „привлачнију" смеђу или црну користиле су се боје на биљној основи ■

... морски коњићи немају желудац у коме би се храна задржавала, па су принуђени да једу такорећи без престанка ■

... „хикикомори" је назив у јапанском језику за младу особу која се повлачи из друштва и по сваку цену избегава општење с другим људима ■

... више људи умире од уједа пчеле него од уједа змије ■

... инсект латинског назива *Wyeomyia smithii* засад је једина позната врста комарца који постепено престаје да се храни крвљу и уместо ње једе цветни нектар ■

... чаша од дебелог стакла пре ће пући кад се у њу сипа врела вода него чаша од танког стакла ■

... Панамски канал једино је место на свету одакле може да се види како се сунце појављује изнад Атлантског а нестаје изнад Тихог океана ■

... од свег поврћа, плави патлиџан садржи највише никотина; срећом, и та количина толико је мала да би било потребно појести преко 10 килограма да би се унела количина једнака оној коју садржи само једна цигарета ■

... аустријски композитор и диригент Јозеф Хајдн (1732–1809), учитељ младог немачког композитора Лудвига ван Бетовена (1770–1827), саветовао је ученика да се мане музике ■

DIK BROWNE ХОГАР СТРАШНИ

©2018 by King Features Syndicate, Inc. World rights reserved.

С окрајка историје

ПУШКОМЕТ ОД

У напору да опреми војску кнез Михаило био је приморан да наоружање тајно и мукотрпно пребаци у Србију

Кнез Михаило Обреновић вешто је на Преображенској скупштини 1861. године успео да изврда одредбе Турског устава из 1838. године, који је ограничавао власт кнежева и практично доказивао да је Србија и даље у вазалном положају. Једна од новина било је то што је скупштина донела Закон о устројству народне војске.

Подразумева се да Порта, османска влада, а ни велике силе, нису с одобравањем гледале на ове промене. Убрзо се испоставило да је и Србија у невољи. Донели су закон, али нико није знао какво је стање пешадијског наоружања, а камоли оног које се затекло у народу. Зато је јуна 1862. године почео опсежан попис пушака.

Потрајало је то неколико месеци, а пописивачи су често наилазили на отпор. Људима никако није било јасно шта ко има да зна које они оружје имају, где је и у каквом стању. Оружје је ту за недајбоже, а њихова је лична својина за коју се увек покаже да у неком тренутку затреба. Држава ту нема шта да тражи. Ипак, после мукотрпног посла, пописано је 110.607 пушака, у чак дванаест калибара, од 14,4 до 18 милиметара.

Тешкоћа је била и што је свега 7.000 дугих цеви било савременог типа, и то белгијске каписларе с изолученим цевима, набављане од 1856. до 1858. године. Све остало биле су застареле танџаре. Не нарочито добро одржаване, умеле су да буду већа опасност по стрелца него по онога у кога су уперене. Ваљало је и колико-толико уједначити калибре. У супротном, оружје је корисно таман колико и мочуге. Немогуће је обезбедити толико различите муниције. А да се у заводу у Крагујевцу изводе преправке на застарелим пушкама, није имало смисла. Кнез је био свестан да Србија мора да купи или добије савремено оружје. Или макар савременије. Само, где? Нико неће да прода.

Царева се не пориче

Како у књизи „Србија и Русија за време друге владавине кнеза Михаила (1860–1868)" пише Данко Леовац, књаз је већ у октобру 1861. године покушао да пушке набави преко Париза. Поднео је захтев за куповину 20–25.000 пушака. Убрзо се показало да Француска није спремна да улази у дипломатски спор са Османским царством, који би продавање оружја Србији готово сигурно изазвало.

Као за инат, кнезу су стизали извештаји о сталним чаркама становништва са посадама преосталих турских гарнизона у Србији. То је сваког тренутка могло да прерасте у озбиљне сукобе, а онда ето и рата. А у тренутном односу снага, слабо наоружана војска била би прегажена. Кнез је решио да се окрене Санкт Петербургу.

Фебруара 1862. године Милан Петронијевић, дипломата и бивши капућехаја (посланик) у Цариграду, обрео се у руској престоници. Главни посао био му је закључење зајма, али је добио још један задатак. Да од руског цара покуша да издејствује одређену количину пушака. На руку су му ишли и извештаји руских агената и конзула из Османског царства. Упозоравало се на могуће устанке хришћана, на које би Порта реаговала казненим походима. Леовац у књизи наводи да је Русија тада променила став о испоруци оружја Србији, и то не зато што ју је гуркала у рат. Напротив, желела је да примири Србију. Ако испоруче пушке уједначене по калибру, потрајаће док се народна војска обучи за руковање. Па још док се увежба, очас прође година. А то је купљено време.

Руски цар Александар II примио је српског изасланика 29. марта 1862. године. У дворцу Петерхоф Петронијевић се захвалио на одобрењу зајма, да би тек онда затражио и помоћ у оружју. Истицао је двоструку опасност по Србију, од Османског и Хабзбуршког царства. Цар је госта убеђивао да Србија не мора да брине, али се сагласио да су хришћани на Балкану у тешком положају. Тражио је и јасан план деловања српске владе у случају рата, али је Петронијевић направио вешт маневар. У Београду ће да израде план, али тек пошто се српска војска наоружа и буде спремна. Састанак је император завршио речима да је на Србију увек гледао с посебном наклоношћу. Издао је наређење министру војном да предузме кораке за испоруку пушака. Најпре, да се нађу поверљива лица за читав посао.

Српски изасланик и руски представници сагласили су се да се оружје испоручи из кијевских магацина. Само, како обезбедити пут за превоз? Превоз Дунавом не долази у обзир, па се као једино

решење наметнуо пут преко Влашке. Кнез Куза, владар Уједињених кнежевина, одмах је пристао. Захтевао је да сва питања око испоруке оружја иду преко њега, посредством лица које ће да одреди сам кнез Михаило. И овај је препоручио др Карла Пацека, управника кнежевих добара у Влашкој.

100 ДАНА

Шта са сабљама?

За пут у Русију и преузимање оружја одређен је Атанасије Николић, професор и поверљиви човек Илије Гарашанина, председник Министарског савета и министар иностраних послова. Наоружан пуномоћјем групе трговаца, он је 18. јуна 1862. године отпутовао у Букурешт. У случају да неко открије посао с оружјем, то је скидало одговорност са српске владе, пошто је пушке званично набављао за њихов рачун.

Николић је у Букурешту с руским конзулом и др Пацеком претресао неколико путева за испоруку оружја. Чак је и обишао два могућа – онај преко Браиле и Галаца до Болграда и други од Болграда преко Бирлада и Фокшана до Бузауа. Известио је Београд, а од руског конзула убрзо добио визиран пасош, па на пароброд, право за Одесу.

Упозорен да тамо ни за живу главу не ступа у било какве личне везе, пошто град врви од шпијуна, одмах је отпутовао за Кијев. Већ 11. септембра састао се са пуковником Јаковом А. Слуцким, који је имао да спроведе превоз. Овај је имао наређење свог министра да припреми оружје и омогући пролазак конвоја без било каквих провера на руском тлу.

Испоставило се да у наређењима нема само једне ситнице. Тачног броја пушака. Николић је тражио 60.000 пушака са глатким и 3.000 са изолученим цевима и око 3.000 сабљи. Руски пуковник се правда усменим наређењем према коме је требало да изда до 30.000 пушака, а сабље нико није помињао. Коначно, министар је одобрио већу испоруку, али из магацина у Одеси, Херсону или Николајеву. Тако су се Николић и Слуцки обрели у Херсону.

Тамо су им издали 39.200 пушака и 3.000 сабљи. Од тога је било 36.200 глаткоцевних перкусионих пушака „М1845", калибра 18,03 милиметра и 3.000 изолучених капислара „М1854", калибра 17,78 милиметара.

Шпијуни у акцији

Док су пушке паковане, Николић је смишљао како да цео посао сачува од непожељних очију и ушију. А њих је у Херсону и Одеси било тушта и тма. Зато је нашао америчког трговца Адама Колбера. С њим је 15. септембра потписао уговор по коме је америчко предузеће требало да оружје испоручи Србима. Потом је Слуцки сачинио уговор по коме Колбер купује старо руско оружје, наводно за испоруку у САД. Ако се цела ствар открије, и Руси и Срби имају покриће.

Оружје је спаковано у 1.702 сандука и укрцано на пароброд. Николић је брод чекао у Акерману, где је уговорио најам 430 кола, за превоз до

Илустровао **Милан Ристић**

 влашке границе. Сада је само ваљало неопажено провести толико кола. А невоље су почеле малтене одмах.

Пароброд је каснио, пошто су се шлепови услед јесењих киша заглавили на ушћу Дњестра. Када је оружје коначно утоварено и стигло до границе, кочијаши су одбили послушност. Одбијали су да пређу границу ван означених прелаза. Плашили су се руских војних власти. Умирили су их пуковник Слуцки и по један дукат преко плате.

Чим су прешли границу и ушли у Влашку, морали су да чекају неколико дана. Нова кола стизала су из Браиле. За то време, влашки чиновници из околине Галаца су се узмували. Сумњичаво су гледали транспорт, врзмали се около, а напослетку, и поред писма кнеза Кузе којим је дозвољен пут конвоју, развалили неколико сандука. Запленили су део пушака, а ствар је једва умирио префект Галаца. Доцкан, пошто су аустријски и британски конзул већ сазнали за оружје. На Аранђеловдан, 21. новембра, Николићев конвој задесила је нова невоља. Таман што су прешли реку Серет, почела је мећава; снег и мраз. Шта ће, него да стану и чекају да прође?

За то време, аустријски и енглески агенти слали су извештаје о конвоју са 1.200 сандука пушака за Србију. Беч и Лондон одмах су притисли на кнеза Кузу да заплени оружје. Овај покушава да одуговлачи, отписује да је послао једног официра да види о чему је реч. Порта захтева тренутно задржавање конвоја и објашњење руског амбасадора. Руси одуговлаче с одговорима, правдају се да немају појма о чему је реч. Кнез Михаило страхује да кнез Куза не подлегне притисцима. Умирило га је тек обавештење из Букурешта да Уједињене кнежевине неће да попусте и да конвој наставља пут.

Спасоносни лед

Српска влада оштро је реаговала на притиске, поготово из Лондона. Ништа се не крши, имају слободу трговине и то је то. Тек на савет из Санкт Петербурга, кнез Михаило послао је писмо у коме је стајало да наоружавање војске није уперено против Османског царства. Притисак је мало попустио.

Не и онај из Цариграда. Порта је поручивала Србији и Уједињеним кнежевинама да ће врло брзо да сносе последице за такав неразуман чин. Чак су српском капућехаји неки турски министри претили ратом. Узалуд објашњења. Коначно, Аустрија је предложила да се у Влашку пошаљу независни посматрачи, што су подржале и Велика Британија и Француска. Међутим, у Цариграду је избила министарска криза, па је све до јануара 1863. године трајао застој у државним пословима. Британија је постала свесна да неће ићи са притиском на Русију, која је стала на страну Србије и Уједињених кнежевина. А крајем јануара 1863. године у Пољској је избио устанак, против руске власти. На оружје су убрзо сви заборавили.

Док је трајало дипломатско прегањање и размена бесних нота, конвој је путовао. Каснили су због ћуди природе, препрека. Највише их је ометао снег. Средином децембра 1862. године стигли су до Крајове. Николићу су Румуни скренули пажњу на покрете турске војске према границама Влашке и Србије. Уз војну пратњу отпутовао је за Грују, село на Дунаву насупрот Радујевца. Требало је да се оружје одатле пребаци у Србију. Ипак, ствар је била ризична, сви су очекивали почетак рата. На Светог Николу, 19. децембра, Румуни су Николића спровели до карауле Циганаш, наспрам Беле Паланке. Ту су га дочекали српски официри. Од њих је сазнао да се одустало од пребацивања код Радујевца, услед притиска турске војске од Видина. Нова тачка била је баш код карауле Циганаш – Брза Паланка.

Већ сутрадан, под пратњом румунске војске, на границу су избили први делови конвоја. Испоставило се да је снег, који су недељама проклињали, сада био од велике помоћи. Дунавом су плутале санте леда. Турски бродови остали су залеђени код Видина, а аустријски војни пароброд није могао да се пробије даље од Турн Северина.

Коначно, уочи Богојављења, 17. јануара 1863. године, и последњи сандуци с оружјем пребачени су преко Дунава. Од Брзе Паланке под јаком војном пратњом конвој је наставио до Зајечара. Одатле је оружје пребачено до коначног одредишта, Крагујевца.

Преправке у Крагујевцу

Убрзо се испоставило да није баш све тако сјајно. Пушке „M1854" нису биле само застареле, већ и добрано истрошене у време Кримског рата (1853–56). У крагујевачкој Пушкарници прионули су на посао и израдили нацрт измена. Кнез Михаило и Миливоје П. Блазнавац, управник крагујевачких погона, дали су одобрење, па се одмах кренуло са поправком. Урезивани су нови жлебови, па је калибар повећан са 18,03 на 18,3 милиметра.

Пошто су пушке припремљене и преправљене, почело се с продајом народној војсци. Убрзо се показало да је то лош потез. Војници су купљено оружје продавали, мењали, залагали, а није једна пушка потпуно пропала због лошег одржавања. Због тога је децембра 1863. године одлучено да се пешадији прве класе, топџијама и коњици оружје подели бесплатно, али да морају да га одржавају у бојевом стању.

Поставило се и питање плаћања пушака. Руски конзул у Београду добио је налог од своје владе да никако не покреће то питање, док српска страна то не учини прва. Гарашанин и кнез почели су да се занимају, па је одлучено да се за обрачун користи најнижа цена, те да је укупна сума 328.000 рубаља. Ипак, Руси су врло брзо одлучили да не траже новац, пошто је сума била готово безвредна. Знатно вредније било је кнежево поверење ■

Немања Баћковић

Пушка „M1854"

Михаило Обреновић био је два пута кнез Србије: од 1839. до 1842. и од 1860. до 1868. године

Наука или магија?

У ОЧИ МЕ ГЛЕДАЈ!

Сат на ланчићу и дуг и упоран поглед више нису довољни. Хипноза је постала озбиљна ствар.

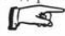
Шкотски лекар Џејмс Есдејл радио је у 19. веку као помоћник хирурга у Индији. Током каријере, поред бројних других захвата, одсекао је једну руку, два пениса, излечио пет гнојних упала (апсцеса) и ишчупао пет ураслих ноктију. Ништа необично, али само ако занемаримо податак да су сви захвати изведени без анестезије, док су пацијенти били под хипнозом.

Истина или измишљотина? Доктор Есдејл је у Индији постао умерено познат по безболним захватима, али пошто је 1846. године етар почео да се користи као анестезија, његова несвакидашња техника пала је у заборав. Данас анестезиолози и психотерапеути поново откривају предности хипнозе при уклањању бола и лечењу душевних поремећаја.

Човек који је смислио термин „хипноза"(од грчке речи за сан – *hypnos*) 1820. године био је француски следбеник Франца Антона Месмера (видети оквир), Етјен Феликс Денан де Кивијер, а раширио га је очни хирург из Енглеске по имену Џејмс Брејд. Међутим, такав избор речи данас се доводи у питање.

Ни сан ни јава

Према савременим схватањима, сан нема готово никакве везе са стањем хипнозе. Мозак хипнотисаног човека је негде између јаве и сна. „Пале се лампице" у деловима задуженим за машту, стваралаштво и памћење, док су подручја задужена за логику, рационално расуђивање и будну пажњу „искључена".

За америчког психијатра Милтона Ериксона (1901–1980), пионира лечења хипнозом, „хипноза је посебно, али природно психолошко и неурофизиолошко стање током којег је особа и даље у стању да користи слободну вољу". Дакле, они мађионичарски трикови помоћу којих се особа потпуно подвргне туђој вољи и ради све што јој се каже

Позитивне	Неутралне	Негативне
8 13 14 15	2 3 4 5	1 9 10 11
16 19 20 21	6 7 12 18	17 25 33 34
22 23 24 29	26 27 28 38	35 36 37
30 31 32		

КОЈА ЈЕ ВАША БОЈА?

И ваша омиљена боја могла би да вам каже колико сте подложни хипнози. Загледајте се у шарени круг и од понуђених 38 боја одаберите ону која вам се највише допада.

Боје у кругу деле се на позитивне, негативне и неутралне. **Они који одаберу позитивну боју (жута, јаркозелена, ружичаста, плава)** имају девет пута веће шансе да се успешно подвргну хипнози, за разлику од оних који су се одлучили за негативну боју (црну, сиву, мрку, љубичасту). Они који воле неутралне боје нису „ни тамо ни овамо". Једна од пет одраслих особа отпорна је на хипнозу, док је између 10 и 15 одсто људи потпуно подложно. Како не бисте мислили да је овај тест нека „шарена лажа", знајте да је круг осмислио гастроентеролог Питер Ворвел, професор Универзитета у Манчестеру, који користи хипнозу у раду са пацијентима ■

ТЕСТИРАЈТЕ СЕ!

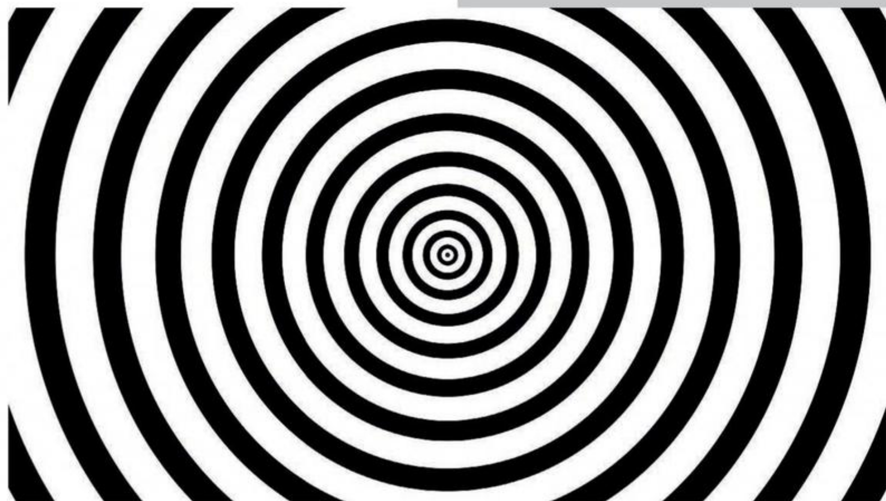
Нађите слику овакве црно-беле спирале, па је одштампајте. Нађите начин да је окачите тако да се веома полако окреће (рецимо, за вентилатор или сличну справу). Посматрајте спиралу док се окреће 30 секунди, а потом погледајте у своје шаке, па поново у спиралу. Шта видите?

Не видим ништа необично. *Веома вас је тешко хипнотисати.*

Као да спирала трепери, па се заустави. Шаке ми изгледају веће. *Склонији сте хипнози него они који ништа не примењују.*

Спирала се окреће великом брзином. Шаке ми изгледају много веће. *Лако вас је хипнотисати и можете да западнете у стање дубоког транса.*

Спирала се врти, а видим чак и блескове светлости у боји. Шаке ми се умањују и повећавају. *Да нисте можда већ хипнотисани? Ако икада будете имали тегоба које се отклањају хипнозом, сеанса би могла да помогне* ■

КАКО СЕ ХИПНОТИШЕ?

Многе технике заснивају се на усредсређености на одређену слику или предмет као што су спирала, сат, тачка на зиду, висак, шака хипнотизера... Наравно, уколико је неко слеп, не значи да не може да се хипнотише. Вешт хипнотизер може да вас уведе у стање транса и својим гласом, додиром, лупкањем или тако што ће тражити да понављате низ истих покрета. У сваком случају понављања – било да је то сат који се клати лево-десно или одбројавање – пацијент полако улази у стање транса. Мало класичне музике није наодмет, и то пре Вивалди него Моцарт. Да је особа заиста хипнотисана види се по проширеним зеницама, полуотвореним устима, укочености погледа и опуштености тела ■

само су то – трикови. Права хипноза је нешто другачија. Како ради?

Као у трансу

Сваког дана низ радњи обављамо аутоматски, без размишљања. Оперемо зубе, вежемо пертле, одемо на посао, а да нисмо уопште донели свесну одлуку о томе шта ћемо да урадимо. Помало као да смо у трансу. Слично је и са хипнозом – човек се ослободи „предумишљаја" и дозволи да га хипнотизер уведе у подсвесно, одакле може да призове потиснуто сећање или замисли да не трпи бол, телесни или душевни. Многи стручњаци хипнозу доводе у тесну везу с медитацијом, што није далеко од истине. У оба случаја, уколико се правилно поступа, човек може накратко да искључи стваран свет око себе и усредсреди се само на једну мисао.

Поверење је кључ

Не може баш свако да се хипнотише. Поједине особе сувише су неповерљиве и напете да би се довољно опустиле и ушле у сопствену подсвест. У појединим случајевима то и није препоручљиво, на пример, код тежих душевних обољења, јер би „падање у транс" могло да узнемири пацијента.

Али хипноза може да се користи уместо анестезије (кад је неко алергичан на лекове), за одвикавање од пушења, умањивање порођајних болова (при чему се труднице унапред припремају да се „самохипнотишу" кад дође тренутак за то), за отклањање поремећаја у исхрани, за лечење напетости и напада панике, за хроничне болове... Ако хипнозу сматрате надрилекарством, онда ћете се тешко овајдити од сеансе. Ако се пак бојите да би неко могао да преузме контролу над вашим умом и, рецимо, натера вас да му препишете сву имовину – знајте да је то немогуће. Хипноза је увек добровољна и може да успе једино ако имате потпуно поверење у свог терапеута ■

М. Божовић

МЕСМЕРИЗАМ

Франц Антон Месмер (1734–1815) био је немачки лекар који је сковао појам „анимални магнетизам", а његова учења називају и „месмеризмом". Веровао је да постоји нека невидљива сила, посебна енергија која може да се пренесе у друго тело. Пацијенте је лечио додирима и гледањем дубоко у очи, а једна таква „терапија" могла је да потраје и сатима. Током групне терапије поређао би пацијенте око велике бачве са рупама у које су забодене металне шипке. Свако је додиривао шипку делом тела који треба да се излечи, док је Месмер својим погледима и додирима усмеравао „магнетне флуиде". Дуго је боравио у Француској, одакле је прогнан пошто су његови поступци лечења подвргнути истрази. Упркос томе, имао је бројне следбенике ■

Ротердам
Дуизбург
Москва
РУСИЈА

НОВА ПРЕЧИЦА ДО ЕВРОПЕ

Пут од Азије до Европе биће инжењерски подухват достојан напора старих истраживача и трговаца.

Венеција

Боље пруге у Европи
Железничка мрежа у нашој земљи (и читавој југоисточној Европи) превише је ограничена и могла би да буде уско грло нове „пруге свиле".
Решење: нова брза пруга између Београда и Будимпеште

Истанбул
Пиреј
ТУРСКА

Супербрзи возови
Обичном возу потребно је две недеље да превали пут од Кине до Европе, те превоз свежих намирница не долази у обзир.
Решење: хајперлуп тунели скратиће време путовања на свега неколико сати

КАЗАХСТАН
УЗБЕКИСТАН
Самарканд
Душанбе
Техеран

Пиреј као чвориште
Роба из Кине развозиће се по Европи са чворишта, али су тренутне могућности европских лука превише скромне.
Решење: Кина ће уложити у проширење луке у Пиреју

ИРАК
ИРАН
АВГАНИСТАН

Ауто-пут преко Хималаја
Роба из Индије и Пакистана мора да пређе Хималаје како би стигла до „пруге свиле".
Решење: прави се ауто-пут преко планинских превоја Хималаја

САУДИЈСКА АРАБИЈА
ПАКИСТАН

Збиља научне фантастике

И НА НЕБУ И Н

Пре око седам и по векова Марко Поло провео је неколико година путујући из Венеције на Далеки исток. У наредним вековима пут кроз Азију остао је напоран и дуг али се потребно време све више смањивало. Сада је у плану да људи и роба од Пекинга до Венеције стижу за свега неколико дана.

Дуже од хиљаду година Пут свиле био је главна трговачка саобраћајница која је спајала Кину са Европом. Каравани су споро путовали преко тундри, пустиња, прашума и планинских венаца како би ретку робу допремили до европских пијаца. Данас се највећи део робе са Истока до Европе превози бродовима, али је Кина намерила да створи нову, далеко бржу верзију легендарног копненог Пута свиле (такозвани „Један појас, један пут") – највећи железнички подухват који је човечанство икад предузело.

Када шине буду постављене, превоз робе биће бржи, безбеднији и знатно

Климатизовани контејнери
Температуре у различитим деловима Азије крећу се у распону од −45 до +40 степени Целзијуса, те храна и електронска роба могу да се оштете.
Решење: развија се нова врста контејнера са аутоматским подешавањем температуре

Вакуумски тунели
Превоз робе кроз планине увек је спор и скуп, као и изградња железничке пруге.
Решење: роба ће се превозити кроз хајперлуп вакуумске тунеле испод планина

МОНГОЛИЈА

Урумћи

Бишкек

КИРГИСТАН

Ланџоу

Сијан

Пруга кроз прашуму Лаоса
Нова пруга која ће спајати Кину и југоисточну Азију мора да прође кроз непроходну прашуму.
Решење: пруга ће ићи мостовима изнад прашуме, и градиће се помоћу посебне технологије

КИНА

Исламабад

ИНДИЈА

Лаос

ТАЈЛАНД

ГОРЕ-ДОЛЕ

Возовима су потребне недеље да из Кине стигну у Европу. Нова мрежа пруга ће то променити. Она ће бити кичма новог пута свиле, а време потребно возовима да стигну до Европе биће упола краће. Уз то, градови кроз које ће пруга пролазити доживеће привредни препород. Планирана железничка мрежа биће дугачка 12.000 километара и повезиваће нека од најзабитијих места данашњег света: од лаоских прашума, преко равница Монголије до планинских венаца у Киргистану ■

А ЗЕМЉИ

јефтинији. Наиме, нови железнички систем омогућиће да се растојање од Кине до Европе превали за свега пола дана! Кина већ има највећу железничку мрежу супербрзих возова на свету која обухвата 30.000 километара пруге и повезује преко 150 градова са више од милион становника. Ускоро ће та мрежа постати толика да саобраћајна загушења више неће бити могућа.

Шине међ' птицама

Најважнији трговински партнер Кине је, ипак, Европа. Кинеске фабрике на наш континент годишње извезу робу вреднију од 350 милијарди долара, а највећи део превезе се бродовима, који су засад најјефтинији начин превоза. Али пловидба није нарочито брза: бродовима је потребно око месец дана да стигну од кинеских до европских лука. За кварљиву робу и ону која захтева краће време испоруке постоје авионске линије, али тај начин превоза је и најскупљи, те вишеструко подиже цену производа на крајњем тржишту.

Пре само десет година, стручњаци су сматрали да је замисао железничког превоза робе до Европе немогуће спровести у дело, не само због опсежности радова које би требало извести, већ и због различитих прописа и ширина колосека у земљама кроз које би таква пруга пролазила. Но, Кина се у последњих десет година веома променила. Сада је одлучено да ће кинески инжењери поставити шине за супербрзе возове кроз све земље на путу, као и да ће се уложити дипломатски напори да се бирократија у тим земљама поједностави и усклади са кинеском. Заузврат, земљама попут Казахстана, Узбекистана, Киргистана и многих других, такав пројекат омогућиће незапамћени привредни раст.

Нови пут свиле повезаће негдашње славне градове као

што су Бишкек и Самарканд, а изградња пруге трајаће мало дуже од Шехерезадине 1.001 ноћи. Главна пруга и њене гране (које су од суштинске важности за успех пројекта) пролазиће кроз неке од најнегостољубивијих предела на планети. Пролазак „пруге свиле" кроз прашуму биће најзахтевнији, те су кинески инжењери због тога намерили да шине поставе изнад дрвећа, река и долина. Деоница од Лаоса до Кине дугачка 414 километара имаће 154 моста и 76 тунела укупне дужине 260 километара. За такву посебну прилику ваља употребити и посебну технологију грађења, те су инжењери одлучили да за изградњу мостова у помоћ позову „Гвоздено чудовиште".

Брже него авионом

Гвоздено чудовиште није сабласт из неке од прича давно испричаних у Самарканду, већ систем за брзу и аутоматизовану градњу код којег се – као и у случају обичне градње – прво полажу носећи стубови, да би машина потом спорим корацима напредовала ка крају моста полажући унапред направљене делове конструкције на место. Такав поступак замењује коришћење огромних, сложених и скупих дизалица које се постављају на тло и онда померају у зависности од фазе изградње.

4,4

милијарде људи из 64 државе имаће користи од нове железничке везе Европе и Азије.

Осим мостова, биће поједностављена и изградња тунела. Док глава машине за копање буде глодала унутрашњост планинских масива, њен задњи крај полагаће потпору и бетонирати нови тунел. Но то неће бити само обични тунели, већ савршене цеви у којима ће се створити услови слични онима у вакууму. Наиме, план је да северни делови Кине са „пругом свиле" буду спојени „хајперлуп" тунелима – замисли Илона Маска о цевима кроз које би цилиндри са робом могли да се испаљују брзинама већим од 600 километара на час, о чему смо већ писали у „Забавнику" пре неког времена. Када ти тунели буду завршени, више од 7.200 контејнера са робом моћи ће да се сваког дана превезе из кинеског града Хунчуен до осталих места у Кини.

Кинески инжењери намеравају да у будућности таквим хајперлуп тунелима превозе и људе. То би значило да ће кинески пословни људи моћи да пут од Пекинга до Европе превале за свега неколико часова – знатно брже него авионом (пут од Пекинга до Париза трајао би само четири часа). Наиме, у складу с том замисли, воз дугачак 35 метара и тежак 20 тона носио би 16 путника кроз безваздушни тунел брзином од око 4.000 километара на час, док би магнети постављени у зидове тунела обезбеђивали да возило те зидове уопште не дотиче. Потисак би се створио помоћу електричних мотора који би такође били постављени у унутрашњост тунела.

За такву научну фантастику мора да се сагради тунел који би био готово потпуно прав, како путници у возу не би имали осећај да су на неком ролеркостеру из забавног парка. Не зна се тачан датум почетка радова на тој хајперлуп линији, али извесно је да ће за десет година древни пут каравана поново засијати у свом новом, раскошном руху ■

С. Николић

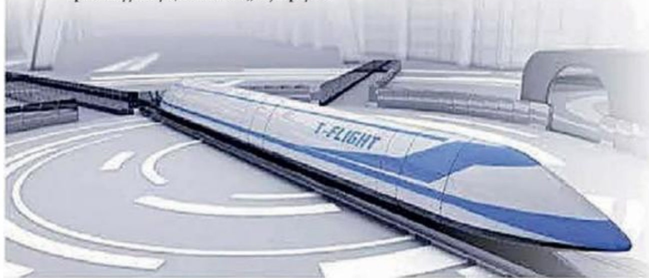

Након што су потпорни стубови постављени, обично почиње спор поступак њиховог спајања деловима моста. За постављање сваког дела, огромна дизалица мора да се премести на право место, а на стрмим и непроходним теренима то није ни лако ни јефтино. Зато је кинеско предузеће „Вауцоинт" развило „SLJ 900/32", машину за грађење мостова дугачку 90 метара и тешку 580 тона, боље познату под називом „Гвоздено чудовиште".

100 МЕТАРА ПРУГЕ НА САТ

За постављање нове пруге користи се машина „Пласер енд Тојрер SVM 1000". Дугачка је сто метара, што је чини највећом машином за аутоматско постављање пруге на свету. За један дан може да постави око два километра нове пруге.

Воз „Ти-флајт" путоваће брзином од 4000 км/ч кроз вакуумску цев система „Хајперлуп".

ГВОЗДЕНО ЧУДОВИШТЕ

Чудесна машина
за грађење мостова

ДЕО СЕ ПОМЕРА УНАПРЕД

1 Чудовиште се помера до краја моста носећи бетонски део димензија 50 x 8 метара.

КАЧЕ СЕ ОСЛОНЦИ

2 Два ослонца машине спуштају се на потпорне стубове на ивици изграђеног дела моста, након чега машина може да се помери унапред.

ЧУДОВИШТЕ НАПРЕДУЈЕ

3 Машина се надвија изнад провалије и качи ослонце на следећа два потпорна стуба. Подижу се задњи ослонци и бетонски део се гура унапред.

ПОСТАВЉАЊЕ ДЕЛОВА

4 Део се поставља тако да буде ослоњен на два потпорна стуба, а машина наставља да напредује.

Контролни мост

Бетонске греде

АУТОМАТСКО ДОПРЕМАЊЕ МАТЕРИЈАЛА

Задњи део машине која се креће по шинама носи нове шине и бетонске греде

ТРАКАСТИ ТРАНСПОРТЕР

Бетонске греде преносе се покретном траком која је спојена са складиштем

РОБОТСКА ДИЗАЛИЦА ПОЛАЖЕ ГРЕДЕ

Роботска рука аутоматски полаже греде преко слоја гранитног шљунка

ПОКРЕТАЊЕ МАШИНЕ УНАПРЕД

Зупчаници на предњој страни машине повлаче систем унапред док он поставља нове шине.

ПОСТАВЉАЊЕ ШИНА

Током кретања постављају се две паралелне шине дугачке 15 метара и аутоматски се причвршћују за греде.

КАД ГУШТЕР ПОСТАНЕ АЖДАЈА

Како је свемогући Леонардо да Винчи обичног гмизавца са пијаце унапредио у страхотну библијску алу и ко се томе смејао а ко плакао...

Висока сувоњава прилика у избледелом огртачу, левом руком ритмично гладећи седу браду, зауставила се поред сиромашка у углу велике римске пијаце. Човек је радознало загледао овећи сандук из којег је допирало чудно шиштање.

На лошем италијанском, не дозвољавајући ниједног тренутка да му очигледно заинтересовани купац оде на другу страну, продавац је, ширећи руке, хвалио своју робу, сасвим несвакидашњу и за пијацу која је по понуди надмашивала и машту најмаштовитијих. Био је то огроман гуштер из Арабије.

Велике, од година већ избледеле плаве очи особе у тоги – на многим местима умрљаној разним бојама – љубопитљиво су премеравале велику гуштерову главу с разјапљеним чељустима. Овако нешто за своја шездесет и четири нимало мирна лета није видео, бар не уживо.

Лаким покретом руке позвао је продавца да са својом робом крене за њим. Затечени дошљак из песковите Арабије убрзо је стигао у ватикански дворац Белведере, у пространу радионицу папиног сликара и научника Леонарда да Винчија. Била је јесен 1516. године.

Освета на видику

Универзални геније, како су га и многи савременици звали, Леонардо је већ две године радио у радионици папе Лава Десетог. Заједно с учеником Франческом Мелцијем радио је слике по поруџбини врховног поглавара римокатоличког света. Сумњичави првосвештеник није имао много поверења у великог уметника, не бар кад је реч била о његовом начину приказивања библијских мотива, те му је одредио надзор у лику свог високог и мршавог саветника Бенедикта.

Надмудривање између осумњиченог уметника и сумњичавог папиног саветника претворило се у прилично заморну игру, посебно за човека за кога се веровало да је својим генијем у дослуху с васионом. Чак се и у сну трзао верујући да му ћутљиви поп контролише и снове. Око поднева оног дана кад је Леонардо за сустанара добио арабијског гуштера његов изоштрен слух уловио је већ препознатљиве кораке пред вратима атељеа. Плашећи се реакције непредвидљивог Бенедикта, Да Винчи је брже-боље зграбио платно и њиме прекрио сандук с гмизавцем.

Врата су се уобичајено бешумно отворила. Бенедикт је ћутке климнуо главом, брзим погледом прелетео мајсторску радионицу и пришао платну наслоњеном на сандук. И одмах, уз сласно гунђање, устукнуо, као да је видео самог ђавола. С нескривеном мржњом погледао је мајстора и безглаво изјурио напоље.

За илустрацију пред вама, наш сјајни сарадник **Добросав Боб Живковић** добио је хонорар од петнаест милијарди динара (15.000.000.000); број у коме је објављена ова прича коштао је педесет милиона (50.000.000), цена претходног, од 13. августа, била је тридесет милиона (30.000.000) а наредног, оног који је изишао 27. августа, осамдесет милиона (80.000.000 динара). Било је то лето у коме смо сви били милијардери.

Широки осмех прелетео је лицем Леонарда да Винчија. Не само што је спасао гуштера хитног исељења, него је до краја наједио своју сенку. Лаганим кораком пришао је сандуку и отворио поклопац. Велика гуштерова глава с претећи разјапљеним чељустима и њега је на тренутак уплашила и подсетила га на библијску аждају. Само што овај дошљак из Арабије није имао крила и браду. А зашто гуштер не би могао да постане аждаја?!

Крик у Белведереу

Леонардо да Винчи, човек за кога није било тајни ни у уметности ни у науци, истог тренутка је одлучио да уради нешто што пре њега нико није ни покушао.

Зналац медицине – радозналац који је још од најранијих дана сецирао мртва тела, проучавао и цртао састав и грађу људског костура, тетива и мишића, рад срца и крвоток, те мозак и нервни систем и, к томе, установио развој ембриона – одмах се латио новог изазова.

Гуштер је зачас, уз помоћ Мелција, стигао на сликарски сто, за ову прилику преименован у операциони. Сликар је неколико комада платна исекао на дугачке пантљике и, поново осећајући некадашњу снагу и одлучност, узео нож у руке.

Када је неколико дана доцније са гуштера скинуо завоје, реп му је био срастао за леђа. Онда је са везаног гмизаваца исекао комад коже који је изгледом подсећао на крила. Када је и та рана зарасла, поновио је исту операцију и четвороножац из Арабије добио је и друго крило. А да би личио на праву правцату библијску аждају, ваљало му је накалемити – браду. Само како? Гуштер на себи није имао ни длачице.

Лагано провлачећи руку кроз дугу браду у нади да му је мисао и даље брза, Леонардо се у тренутку до бола почупао за космати део лица. Па то је то! Његова брада. Одсекао је чуперак браде и прилепио је несрећном гуштеру за доњу вилицу. Када је погледао дело својих руку, уметник је и сам устукнуо. Па ово је стварно права аждаја, не слика описана у Библији, него живо-живцато створење из Белведереа а у Ватикану. Брзо је сатерао чудовиште у сандук и, задовољан, спустио поклопац. Било је време посете оца Бенедикта.

Леонардо му овога пута није чуо кораке пред вратима. Само су се двери уз тресак отвориле и папин саветник се у трену створио насред атељеа. Свевидећим погледом одмах је приметио дотад невидљив сандук у углу. Хитро се усмерио према њему и, рукама које су видно дрхтале од нестрпљења, подигао поклопац.

Дворцем Белведере разлегао се ужасан крик. И онда се све умирило. Отац Бенедикт лежао је без свести поред сандука. Гуштер-аждаја је љубопитљиво виркао из свог уточишта. Леонардо је гризао кажипрст да не падне од – смеха. Чувари папине палате су гвозденим клештима ухватили несрећног гуштера који је постао аждаја, извукли га у двориште и, уз молитву свештеника, спалили.

Истога дана папа Лав Десети саслушао је Леонарда и, каже даље ова (не)проверена прича, тешко би могао да обузда смех да поред њега није стајао његов поверљиви саветник Бенедикт, очигледно још у шоку од неочекиваног сусрета блиске врсте с бићем из Свете књиге.

Леонардо да Винчи од тада није имао сталног, не бар видљивог, надзиратеља свог лика и дела ■

П. Милатовић

(20. август 1993)

Ма ШТА кажеш!

Х. Е. К.

КО ТО КАЖЕ, КО ТО ЛАЖЕ ДА ЈЕ СВЕТ ПРЕНАСЕЉЕН? ТО ЈЕ САМО ПИТАЊЕ ПРЕРАСПОДЕЛЕ ПРОСТОРА!

Призор пренасељених возова у Индији и Бангладешу може да делује апокалиптично, а може да буди и оптимизам! Све зависи у каквом се возу возите! Ипак, размислите пре него што се поново пожалите на гужву у градском превозу у свом граду.

Само морате пазити на кривини!

То што је воз препун не значи да ћете остати без свог чаја у пет по подне! Молим вас!

Младост осваја слободан простор!

И ПОСЛЕ МАРКОСА, МАРКОС?

Може да буде, али не мора да значи, што рече Никола Пашић! Некадашњи филипински председник Фердинанд Маркос био је за живота, а накратко и после смрти, предмет значајног култа личности. Како је време пролазило, тако је од култа настајао лош виц. Његова огромна глава начињена у брдима, некада наизглед вечна као и он сам, данас убедљиво показује деловање зуба времена и шта чини кулисе лажних величина.

Живот пише драме

НЕ ОСТАВЉА

Осми јул 2017. године био је топао и спаран. Прави дан за плажу. Зато су и чланови породице Урси одлучили да остану на плажи до касно увече. А она у Панама Ситију, на Флориди, била је препуна. Тек је предвече почела да се празни.

Једанаестогодишњи Ноа и осмогодишњи Стивен кришом су ушли у воду. Одрасли их нису видели, а они су хтели још једном да се окупају. Понели су и даске за пливање и заронили у таласе.

Када су били на шездесетак метара од обале, схватили су да их нешто вуче ка пучини. Покушавали су да запливају назад, али су после неколико замаха били још даље. Неколико покушаја касније схватили су да морају да зову у помоћ. Ударали су рукама по води и вриштали. Спасилаца није било. Прошло им је радно време, а жута заставица, која означава купање на сопствену одговорност, била је подигнута.

Неколико минута касније на обали су се нашли Британи и Табата Монро. Чуле су вриштање, али нису никог виделе. Онда су угледале главе које једва извирују из воде. Загазиле су и кренуле ка дечацима.

Лагано су стигле до дављеника. Није била нека дубина, можда два метра. Диграбиле су их, ставиле на даске. Таман што су се окренуле и загазиле ка обали, схватили су да то неће бити лак подухват. Једва да могу ногама да дохвате дно, а нека сила вуче их ка пучини.

Британи је прва схватила о чему се ради. Захватила их је обална струја. А то је најгоре што је могло да им се деси. Образују се близу обале, праве ковитлаце, а врло лако и најиздржљивијег пливача могу да одвуку на отворено море. Најпаметније је да покушају да пливају упоредо с обалом, до места где струја није јака. Жене су управо то и покушале, али им се чинило да, поред свих покушаја, стоје у месту.

Бориле су се да главе држе изнад воде. Британи је ухватила паника, па је пустила дечака и запливала ка обали. Неки момци су је видели, један је загазио у воду, зграбио је и извукао на обалу.

За то време, Табату и дечаке струја је вукла све даље од плаже. Нагутала се воде. Била је потпуно исцрпљена. Кроз главу јој је пролазило само да спасе дечаке. Свако мало би је таласи преклопили. Ипак, дечаке није пуштала.

Британи је на обали била у хистерији. Један мушкарац је пришао и питао шта није у реду. А онда је и сам видео о чему се ради. Три главе које често урањају у воду. Следио се. Шон Цери-

Загазили су, а да их таласи не би оборили, држали су се за руке. Онда је Шону синуло. Зашто не би покушали да направе људски ланац и тако дођу до дављеника?

Ј НАС!

ган се годину дана раније на истом месту умало удавио. Ипак, залетео се и утрчао у воду.

Успео је да дође на двадесетак метара од Табате и деце. Она је вриштала, али човек није могао даље. Ако настави, и њега ће неко морати да спасава.

Окренуо са ка обали. Испратило га је Табатино очајно:

– Не остављај нас!

– Нећу, не идем ја нигде.

За то време, на плажи, Роберта Урси вратила се из кабине за пресвлачење. Таман да схвати да јој нема деце. Видела их је у води. Боре се, а ту су и неки незнанци. И она је потрчала право у таласе. Успела је само да доплива до њих и ни макац даље. Сада их се четворо давило.

На плажи су се окупљали људи. Неки су покушавали да порину душек за пливање и похитају у помоћ. После неколико минута су успели, али никако да стигну до дечака.

Роберта је видела рођака Џастина, двадесетогодишњака. Излазио је из воде педесетак метара даље. Он је чуо дозивања. Иако је недељу дана раније сломио руку на тој истој плажи, бацио се у таласе и запливао. Зграбио је једног од дечака и из све снаге замахнуо ка обали. Само да би схватио да је и он у замци.

Шон је на обали покушавао да организује помоћ. Рекао је ћерци да зове полицију, а он се дао у потрагу за конопцем или било чим сличним. Као за инат, на плажи није било ничега.

Поред њега је протрчао неки човек. Покушавао је да га заустави, али је одустао када је схватио да је то Брајан Урси, отац породице. Утом је видео и полицајце. Не само да су одбили да му помогну, већ су покушали да зауставе њега и све остале. Нико не сме у воду. Наравно да их нико није послушао. Сви су се окупили на обали. Загазили су, а да их таласи не би оборили, држали су се за руке. Онда је Шону синуло. Зашто не би покушали да направе људски ланац и тако дођу до давеника? Само, овај план захтева више људи. По свему судећи, неколико десетина.

Из воде је млатарао рукама, позивајући људе. И десило се нешто невероватно. Један по један, незнанци су улазили у воду, хватали се за руке и хитали ка давеницима.

Једна од тих с обале, Џесика Симонс, нашла се на крају ланца. До пливача у невољи остало је још десетак метара. Ипак, дограбила је неку даску и бацила се ка њима. Мало је недостајало да ухвати Џастина, који је сломљене руке држао рођака изнад воде. Једва.

Џесику је придржао њен муж. Опет се бацила и ухватила дечака. Џастин га је држао за ноге и одбацио ка ланцу. Неколико секунди касније дечак је ишао од руке до руке. Пребацили су га на обалу. Остало је још троје њих.

Следећа је била Роберта. Била је толико изможденa да се онесвестила чим је осетила Џесикин стисак. Тако онесвешћену пребацивали су је ка обали. Пет минута касније, дошла је себи. Није могла да верује да је на сувом.

Џастин и други дечак били су све даље. Таласи су их ваљали, потапали. Видели су им главе, а секунд касније би нестали. Били су предалеко. Џесика није могла да их дохвати, ма колико да су се извијали сви из ланца. Покушала је да им добаци даску. Недостајало је свега пет метара.

Онда је талас понео младића и дечака. И то ка спасиоцима. Џесика није смела да пропусти прилику. Посегнула је кроз таласе и осетила нечију руку. Ухватила је Џастина. За ону сломљену руку, испоставиће се.

А њему као да је бол улио додатну снагу. Батргао се, бацакао, али дечака није пуштао. Осетио је како га неко чврсто држи. И одбацио се ка спасиоцима. Није му остало ништа друго. Убрзо су га прихватиле још неке руке. Схватио је да га вуку. Стисак ни у једном тренутку није попуштао. А ни он није пуштао малог рођака.

Када су их коначно извукли на обалу, Џастинова рука била је савијена под необичним углом. Изгледа да су је поново поломили, тек што је кренула да зараста. Нема везе, неколико минута раније имао је много већих мука од сломљене руке.

Давеници су полако долазили себи. Око њих маса људи. Док је дошла Хитна помоћ, остало је свега неколико њих из ланца. Колико да објасне лекарима шта се догодило. Остали су отишли својим путем. Помогли су непознатима у невољи, и зашто би се даље задржавали? Зато је добар део њих остао непознат до данас. Урсији су већ после неколико дана поново дошли на плажу. Сада су строго пазили да нема жуте заставице ■

Н. Б.

Илустровао
Зоран Свилар

Да ли би одређивање старости радиоизотопима могло да се примени на небеско тело Оумуамуа?

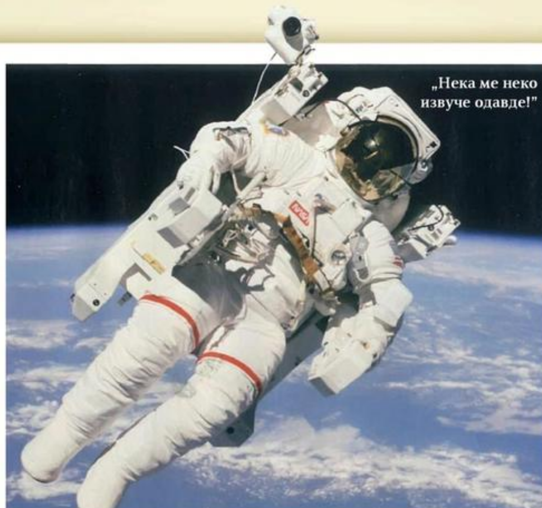
Откривено у октобру прошле године, Оумуамуа („Гласник издалека који стиже први" на хавајском језику) прво је примећено небеско тело које је из међузвезданог простора улетело у Сунчев систем. Оумуамуа је мало небеско тело облика издужене црвенкасте стене величине 230 са 35 метара, а његово порекло и даље је тајна. Одређивање старости радиоизотопима неког материјала ради се на основу времена полураспада радиоактивних елемената у њему, односно на основу броја почетних и новонасталих нуклида. Тај поступак досад се веома успешно примењивао за одређивање старости метеорита који би завршили на тлу наше планете, те би – теоријски гледано – могао да се примени и за одређивање старости Оумуамуе. Код неког таквог истраживања најпогодније би било да се спектрометром масе измере односи изотопа рубидијума и стронцијума, или односи изотопа самаријума и неодимијума. Но, за сва та мерења потребан је узорак са стенчуге која се кроз Сунчев систем креће брзином од 64.000 километара на час (пребрзо за било коју постојећу свемирску летелицу), донет на Земљу у незагађеном стању. Уз то, потребно је да у узорку буде довољно изотопа за мерења, као и да никакав физички догађај не измени односе изотопа од тренутка када је Оумуамуа створена. Тек тада – после потрошених стотина милиона долара и велике вероватноће да експедиција не успе – могли бисмо да утврдимо колико је та стена стара ■

90 милиона америчких долара кошта једно лансирање ракете „Фалкон хеви", носача терета у орбиту, произведеног у свемирском програму „Спејс Икс" Илона Маска ■

10.000 година стар је најстарији скелет такозваног „чедарског човека" који је 1903. године нађен у скоро савршеном стању у Енглеској. Проучавање ДНК тог скелета показало је да је чедарски човек имао тамну кожу и плаве очи ■

Много људи чекало је госта из даљина,
Сунчевим системом да прође лимузина.

„Нека ме неко извуче одавде!"

Зашто су скафандери космонаута беле боје?

Свемир је веома опасно окружење у којем се за свега неколико секунди температура мења за по неколико стотина степени, чему наша врста није прилагођена. Како би се одела храбрих истраживача свемирских пространстава делотворније грејала и хладила, направљена су од материјала који одбијају највећу могућу количину зрачења која случајно доспе до њих – пре свега Сунчевог. С обзиром на то да знамо да бела боја одбија највећу количину зрачења, било је логично одабрати је и за израду космонаутских комбинезона. Уз то, када већи број космонаута изађе из летелице у свемир како би обавили неки задатак, због беле боје својих одела они ће бити видљивији једни другима ■

Зашто метеоролошки извештаји садрже податак о „субјективном осећају температуре"?

Током хладних и ветровитих зимских дана метеоролози често упозоравају да измерене температуре могу да нас заведу због тога што ће нам на отвореном бити далеко хладније. Субјективни доживљај температуре први пут је почео да се користи као податак у временским прогнозама четрдесетих година прошлог века, а заснован је на учинку који има брзина ветра на одвођење топлоте из цилиндра напуњеног водом. Почетком 21. века овај податак почео је да се помиње као „субјективни осећај" спољашње температуре којој су људи изложени услед дувања леденог ветра. Тако ће, на пример, на температури од 4° C особа имати осећај да је напољу –2° C уколико је изложена ветру брзине од 40 километара на час. Ипак, замисао о „субјективном осећају температуре" може и да завара онога ко чује тај податак. Наиме, ма колико снажно да дува ветар, он не може да охлади ниједан предмет испод температуре околног ваздуха. Снажан ветар може да постигне само то да тело или предмет брже губи топлоту. Уз то, податак о субјективном осећају температуре не узима у обзир друге чиниоце као што су подаци о томе да ли је ветар променљиве брзине, или да ли напољу сија сунце ■

С. Н.

Температура ваздуха (° C)

Брзина ветра (км/ч)	5	0	-5	-10	-15	-20	-25	-30	-35	-40
10	3	-3	-9	-15	-21	-27	-33	-39	-45	-51
20	1	-5	-12	-18	-24	-31	-37	-43	-49	-56
30	0	-7	-13	-20	-26	-33	-39	-46	-52	-59
40	-1	-7	-14	-21	-27	-34	-41	-48	-54	-61
50	-2	-8	-15	-22	-29	-35	-42	-49	-56	-63
60	-2	-9	-16	-23	-30	-37	-43	-50	-57	-64
70	-2	-9	-16	-23	-30	-37	-44	-51	-59	-66
80	-3	-10	-17	-24	-31	-38	-45	-52	-60	-67
90	-3	-10	-17	-25	-32	-39	-46	-53	-61	-68
100	-3	-11	-18	-25	-32	-40	-47	-54	-61	-69

Ризик од појаве промрзлина: Низак ризик | Промрзлине у року од 30 минута | Промрзлине у року од 5–10 минута | Промрзлине за 5 минута

Куга у Венецији

Циглом против крвопија

ВЕНЕЦИЈАНСКА ВАМПИРИЦА

Један скелет из масовне гробнице бацио је светло на средњовековна веровања о вампирима...

Острво Лазарето Нуово налази се око три километра северно од Венеције. Данас је то туристичко одредиште до кога се може стићи редовном бродском линијом. Нема хотела и одмаралишта, већ само рушевина из 16. века и тескобне атмосфере. Али 1576. године, када је Лазарето Нуово био незаобилазна постаја за све бродове који пристижу у Венецију, острво је било обавијено мирисом смрти. Ту је био обавезни четрдесетодневни карантин за посаде у време друге велике епидемије куге у Венецији.

Лобања „вампирице“ из Венеције, са циглом у устима

Сматрало се да знаци болести морају да се појаве у року од 40 дана, и тако је спречаван прилив новооболелих у град. И сам израз „карантин” потиче од италијанске речи за број 40 – *quaranta*.

Поред ове улоге, острво је пружало уточиште за већ оболеле становнике Венеције. Тамо су одвожени да проведу последње дане, а нису га напуштали ни у смрти. Умрлима од куге следовале су масовне гробнице на Лазарету Нуову, свако мало отваране да би примиле све већи број умрлих.

Последњи дани оболелих нису били много ведрији. Стене и грађевине на острву и даље носе последње поруке и цртеже очајних болесника у самртним мукама. Посаде бродова на своју срећу нису морале да се мешају са њима,

већ су дане проводиле на безбедној удаљености укотвљених бродова.

50.000 жртава

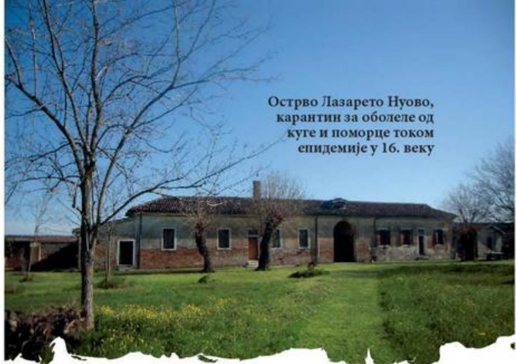
О болесницима се бринуло особље, приучени лекари и свештеници, који су се нерадо прихватали додира са умирућима. У то време није се много знало како се куга преноси нити шта су бактерије. Чак се сматрало да је ова болест Божја покора, послата од Свевишњег да казни грешнике у Европи, посебно развратној Венецији. За велики број умрлих кривљени су разни демони и врацбине. Вампири, свакако, нису били изузети. Лекари који су се бринули о пацијентима носили су посебно одело. Кожни капут, шешир, рукавице и наочаре, као и посебну маску у облику птичјег кљуна пуњену ружиним латицама (због мириса) и другим лековитим биљем (као заштита од заразе). Ни ова опрема није била нарочито делотворна, али нико није знао разлог томе.

Жртава куге било је напретек. Око 50.000 становника Венеције преминуло је за годину дана. До краја епидемије сваки трећи грађанин неће бити међу живима. Да би се избориле са оволиким бројем оболелих, власти су на Лазарету Нуову подигле велику грађевину – Тезон Гранде – намењену смештају лекара и оболелих. Потребе су убрзо превазишле обим болнице, па су болесне грађане смештали и у привремене колибе. Тезон Гранде остао је друга по величини грађевина у средњовековној Венецији, више од стотину метара у дужини. Само је Арсенал заузимао већу површину.

Масовне гробнице налазиле су се на свим деловима острва. Гробари су имали најнезахвалнији посао. Преузимали су мртве, откопавали гробнице и попуњавали их новим жртвама куге. Није било посебног погребног обичаја нити свечаности. Мртве су умотавали у покрове и бацали у раку, а свештеник би изрецитовао неколико стихова тек реда ради, више пазећи да се склони од заразе и кужног мириса него што је бринуо о судбини покојникове душе. Ретки су заслужили достојан испраћај, попут сликара Тицијана, преминулог од куге 27. августа 1576. године.

На гробљу бели пастув

Гробари су заиста били навикли на мучне призоре и мало шта је могло да их уплаши. Дешавало се ипак да наиђу на покојнике који су успевали да наруше и њихову хладнокрвност. Један поглед на младу покојницу усред масе распадајућих лешева натерао их је на бег. Иако је била покопана недељама раније, имала је румену кожу. Тело јој није било усахло као код осталих, већ је било ухрањено, чак и дебело. Из уста јој је цурила крв, а покров је био прогризен баш на том месту.

Острво Лазарето Нуово, карантин за оболеле од куге и поморце током епидемије у 16. веку

Завладала је паника, и радници су се разбежали узвикујући: „Вампир! Вампир!" Средњовековна легенда о мртвима који устају ноћу и сисају крв била је добро позната широм Европе. Присуство вампира на гробљу објаснило би толики број умрлих тог лета, а нема јачег доказа од жене мртве неколико недеља, ухрањене и са устима пуним крви. „Гризач покрова" био

Врач за кугу у уобичајеној опреми

је добро познат назив који је утеривао страх у кости сујеверним мештанима широм Континента. Немци су их звали „нахзерер" (*Nachzehrer*), док су у Британији и Француској називани „повратници" (revants). Вампир је балкански, или поименце српски назив за исту појаву.

Прича је пак увек иста. Изненада преминули несрећним случајем или од болести враћао се ноћу, каткад у обличју животиње, сисао крв и ширио смрт. У Британији се често сматрало да повратници устају ноћу и походе чланове породице тражећи загрљај и топлоту, што би се опет завршило сисањем крви и ширењем вампирске заразе. Ако би након каквог погреба уследила епидемија куге или какве друге болести, по правилу би покојник сматран кривцем. Још ако би након откопа изгледао као жив, надут, са траговима крви и изгризеним покровом, то би био довољан доказ да је реч о натприродном бићу.

Без лека од глади

Некада није било лако наћи кривца. Тада би мештани доводили на гробље црног (или белог) пастува. Гроб на коме се коњ узнемири морао је припадати вампиру. Тада би на сцену ступали посебно обучени стручњаци за вампиризам. У неким крајевима Европе у уста вампира се стављао новчић, а потом би се глава одсекла. Некада је било довољно пробушити срце колцем, а спаљивање је увек најсигурнији начин уклањања штеточина ове врсте.

„Вампирица" из масовне гробнице на Лазарету Нуову 1576. године изазвала је бес и панику међу здравима и болеснима. Најважније је било зауставити пошаст. Можда би је кривили за целу епидемију да није и сама умрла од ове опаке болести. Сви су били уверени да су посреди натприродне силе. А лек је био једноставан – вампирица је морала да се измори глађу. Нико није желео да премешта заражено тело у кужној масовној гробници. Вероватно нису веровали у делотворност пробадања срца или других поступака.

Стога су прибегли другом универзалном леку. У уста покојнице набијена је велика цигла, и то на поприлично дивљачки начин. Извесно је да су починиоци утурали циглу уз звук пуцања костију и лигамената. Гробница је на брзину затрпана, и више се није користила, све док није избледело сећање на вампирицу, кугу и сујеверје. Почивала је тамо стотинама година. Све до 2006. године, када је њен скелет поново угледао светлост дана.

Археолошким ископавањима масовних гробница и налазишта на острву откривена је и прича о неименованој „вампирици", заправо недужној жртви куге чији су остаци оскрнављени услед сујеверја тамошњих житеља. Међу стотинама ископаних скелета, пред археолозима се указао један који је још међу зубима имао нагурану велику циглу. Ово није био први случај ове врсте, и археолози су добро знали о чему је реч. Ипак, ово је један од најпознатијих примера вампирског сујеверја, или „гризача покрова" како се често наводи у литератури.

Наука је доста узнапредовала током протеклих 400 година, па сада знамо да је за кугу кривац бактерија *Yersinia pestis*, а никако натприродне силе, понајмање вампири. Преноси се бувама са глодара на човека, а у случају плућне куге може да се шири и ваздухом. Данас располажемо средствима за дезинфекцију и за искорењивање пацова, као и антибиотицима и вакцинама у случају да до ње дође. Венецијанци и други Европљани имали су цигле и прилика напретек да наиђу на вампире.

Изгрижени покрови

А модерна наука може да објасни и појаву гризача покрова, повратника, нахцерера, вампира и других паклених бића. Одговор су опет – бактерије. Како се покојник положи у тло, телесна ткива се разграђују, што прати бујање бактерија које већ живе у људском телу. Једна од последица рада бактерија јесте гомилање гасова. А када су услови у тлу повољни, ти гасови остају заробљени у телу. Зато долази до надимања и боје коже која одудара од других тела. Покојник изгледа као добро ухрањен, и сумња на вампиризам код сујеверних сасвим је природна појава. Ти гасови гурају унутрашње органе, па се телесне течности потискују ка отворима и изгледа као да му из уста цури тек попијена крв.

Последњи детаљ су изгрижени покрови, који, наравно, нису дело зуба покојника. Уста су препуна бактерија, и део покрова непосредно изложен њима први се разграђује и пропада. Опет је реч о сасвим природном току. Разумљиво је да је у средњем веку уливао страх намерницима који би раскопали гроб, и цигла у устима покојнице из Лазарета Нуова била је њихов начин суочавања са тиме.

Једно је сигурно – „вампирица" није устајала након оваквог поступка. Није устајала ни пре, али добро. По цену скрнављења леша, тадашњим становницима Венеције овај чин улио је нешто сигурности. Судећи по откопаним слојевима на налазишту, поменути догађај одиграо се већ при крају епидемије куге у Венецији. Могуће да су починиоци веровали да су стварно зауставили пошаст. Можда су их чак сматрали јунацима у Венецији. Али о томе није остало записа ■

Н. Драгомировић

„Вампир" из Пољске, са гвозденим српом преко врата

ШИРОМ ЕВРОПЕ

Налаз из Венеције привукао је пажњу стручњака, али далеко од тога да је усамљен пример веровања у вампиризам. У северозападној Пољској, током истраживања гробница из 16. века испред цркве у Камијену Поморском, недалеко од немачке границе, археолози су нашли скелет мушкарца са каменом углављеним између зуба и коцем забијеним у ногу.

До сличног налаза дошао је и професор Николај Овчаров у бугарском приморском градићу Созопољ. Тамо је откривен скелет стар најмање 700 година, са гвозденим коцем у забијеним у грудни кош. По тврдњи професора Овчарова, ово је само један у низу сличних налаза у овој области. Према неким наводима, у Бугарској је нађено више од 100 „вампирских" скелета, и сви се могу сместити у 13. или 14. век, што говори о укорењености ове легенде на Балкану.

Откривена су три гроба у Пољској са покојницима над којима су спроведени необични обреди. Два су имала гвоздене српове положене на врат, док је трећи притиснут тешким каменом на истом месту. Један скелет на Лезбосу прикован је након покопа гвозденим клиновима на више места. Цело гробље из 11. века нађено у Чешкој имало је необичне покопе. Преко 14 покојника приковано је гвозденим клиновима и колцима, а забележено је и полагање тешког камења на тела. Сви су преминули у исто време, али није сигурно да ли је реч о епидемији или погубљењу.

И у Душановом законику помињу се казне за село које откопава и спаљује покојнике, мада у овом случају није сигурно да ли је реч о остацима древног словенског погреба спаљивањем или страху од вампиризма ■

ПОЉСКА

СРЦЕ У ТЕГЛИ

На самртној постељи у Паризу Фредерик Шопен затражио је да му срце буде сахрањено у домовини, у Пољској...

Део Цркве Светог крста у Варшави

У септембру 1831. године пољски композитор Фредерик Шопен (1810–1849) отпутовао је у Париз и више никада се није вратио у завичај. Последње дане болести провео је у постељи, окружен пријатељима и породицом, управо у француској престоници. Једна од његових последњих жеља била је да му срце буде сахрањено у домовини за којом је увек жудео. Сестра Лудвика Јенджејевич дала је обећање да ће испунити његову жељу.

Шопен је преминуо 17. октобра 1849. године, након чега је Лудвика у тајности уредила да срце буде извађено и сакривено пре него што тело буде припремљено за сахрану. Отпутовала је у Варшаву све време кријући драгоцени пакет испод широког капута.

Према једној причи, била је то тегла са коњаком у коју је убачено срце. Тако је успела и да га прокријумчари пред очима граничне полиције. Срце је, по братовој жељи, однесено у Цркву Светог крста у пољској престоници. Сахрањено је испод једног од стубова грађевине где се налази и мали споменик. Током Другог светског рата нацисти су украли Шопеново срце и забранили да се свирају његове композиције. Враћено је по завршетку рата.

Научници су 2014. године, уз дозволу цркве, срце поново извадили како би проверили колико је очувано. Када је утврђено да је у добром стању, вратили су га на место које је и данас један од најзначајнијих националних споменика у Варшави ■

С. Л.

Логичке загонетке

Уређује Радивоје Грбовић

1 ПОРОДИЦА

У породици су отац, мајка и три детета. Када би отац сам плевио башту била би му потребна три сата, мајци четири сата, а сваком детету појединачно десет сати. Ако би сви заједно плевили башту, колико би им било потребно времена? ■

2 КИЛОГРАМИ

Да бих имао 90 кг, требало би да имам три пута толико килограма колико имам сада. Колико имам килограма? ■

3 ЕРГЕЛА

У штали угледног домаћина Тозе има толико коња да им је трећина за шест већа од четвртине. Колико коња у ергели има газда Тоза? ■

4 ФОТОГРАФИЈА

Перица је дуго гледао у једну фотографију. Када су га питали ко је на слици, Перица је одговорио: „Немам ни браће ни сестре, али је отац човека на фотографији мог оца син." Ко је био на фотографији? ■

5 БРОДОВИ

Из једне луке исплловљавају и ту се враћају три брода. Први се враћа сваке три дана, други сваких пет, а трећи сваких шест дана. После колико дана ће сви бити заједно у луци? ■

Решења на страни 65

СВЕТАЦ НА РЕЦИКЛАЖИ

Недавно је на једној депонији у Лондону откривена занимљива средњоевропска реликвија

Радници лондонског предузећа за прикупљање отпада „Енвиро вејст" нашли су се недавно у чуду. Навикли су да у смећу налазе разне занимљивости, али ретко кад су наишли на овако нешто: овални предмет од стакла повезан црвеним канапом и оковом. На полеђини од црне коже налазио се печат у црвеном воску. У стаклу је био комад кости, а испод њега пожутели натпис: „*Ex Oss. S. Clementis PM.*" („Од кости Светог Климента"). Нема сумње, реч је о средњовековној реликвији, какве су навелико продаване широм хришћанске Европе. Али, да ли је оригинал? И коме је пало на памет да у смеће баци хришћанску реликвију, макар била и верна копија?

Свети Климент, коме је наводно припадала кост, био је епископ из 1. века, наследник Светог Петра у Риму и мученик из доба цара Трајана. Још као дечак дошао је под заштиту апостола Петра, а како је и сам био пореклом из Рима, пратио је првог папу у тај град. Касније се нашао на удару прогонитеља и протеран је у грчки град Понт. Тамо је наставио да проповеда хришћанство, па је цар наредио изасланику Афидијану да га заустави. Римљани су чамцем одвезли Климента на пучину, везали му камен око врата и бацили га у дубине. По хришћанском учењу, Климентове кости испливале су из мора у време Ћирила и Методија и византијског цара Михајла Трећег (из кратковеке фригијске династије), око 850. године. Дакле, сасвим је могуће да кост заиста припада утопљеном епископу и чудотворцу.

Стручњаци нису уверени да је реликвија заиста припадала свецу из 1. века. Истрага је показала да стакло, оков, печат и натпис вероватно припадају средњем веку, али без даљих испитивања немогуће је утврдити да ли је кост стара 2.000 година. Чак и да је тако, немогуће је доказати да је заиста припадала Клименту, јер не постоји ништа са чиме би могла да се упореди. Остаци овог свеца наводно почивају у Риму, али ко може да тврди да је то заиста он а не тек неки скелет непознатог мушкарца.

Трговина реликвијама била је најзаступљенија у средњем веку, када је била важан извор прихода за Цркву. Продаја кривотворина је процветала, а за сваку од њих се и данас верује да је права и једина. Тако постоји више десетина шака Јована Крститеља, и баш сваком од њих Исус је крштен у Јордану. Клинова и делова распећа у црквама широм света постоји толико да се направи солидна железничка пруга, а поједини свеци мора да су имали по неколико десетина прстију на свакој руци.

Реликвија Светог Климента заиста нема много. Тек покоја честица кости у реликвијарима. Комадић кости из лондонског отпада био би највећи налаз. Чак и да је реч о вештој копији, чињеница је да ова реликвија потиче из средњег века и има изузетну вредност.

Трговина оваквим предметима забрањена је на сајтовима попут „Ибеја" од 2016. године, „јер вређа културу верника". Канони цркве данас најстроже забрањују симонију – продавање црквених служби, благослова. Назив овог греха изведен је из имена новозаветног Симона Врача који је од апостола тражио да му дају своје моћи, за које је био спреман и да плати (*Дела апостолска* 8: 18–19). У случајевима реликвија чак је и симонија вероватно мањи грех од бацања у смеће. Можда је власник само требало да реликвију однесе у оближњу цркву ■

Н. Д.

НУЛТИ СВЕТСКИ РАТ

На данашњи дан 1756. године почео је Седмогодишњи рат

Овај скромно назван рат водили су Свето римско царство под вођством аустријских Хабзбурга, Француска, Русија, Шведска, Шпанија и Саксонија против Велике Британије, Пруске, Ховера и других мањих немачких државица, и Португалије. Убијало се у Европи, Северној Америци, на Филипинима, у Индији и Западној Африци и, по свим данашњим мерилима, био је то светски рат. Зато га неки историчари и зову Нулти. Други га пак описују као Други стогодишњи рат (први се одигравао у 14. и 15. веку) јер су главне учеснице поново биле Француска и Велика Британија.

У Европи се рат водио углавном између Аустрије и Пруске око Шлеске, области изузетно богате рудним благом, данас подељене између Пољске и Чешке. Велика Британија и Француска ратовале су за превласт у колонијама. Практично, велике силе почеле су поново да мешају карте, незадовољне ранијим освајањима. Пруска је под Фридрихом Великим (Хоенцолерн) била најмоћнија копнена сила на тлу Европе. Велика Британија пак била је најјача поморска сила те је савез био прилично логичан. Британија је дословно плаћала Пруској да гњави Аустрију и Француску како би несметано могла да осваја прекоморске поседе.

Кошкање је почело поиздаље, на Америчком континенту, у долини реке Охајо, а рат се на европско тло пренео тек две године касније. Две земље почеле су да траже савезнике. Французи су хтели да нападну Ханове, па су Енглези замолили Пруску да заштити постојбину њиховог краља, Џорџа II. А Француска је склопила савез са својим архинепријатељем, Аустријом, у нади да ће се одупрети Пруској. Потукли су се 18. маја 1756. за острво Минорку („власништво" британске круне) у Средоземном мору.

Фридрих Велики одмах је заузео Саксонију, а одатле је планирао поход на Чешку и Моравску, затим и на Беч. Англо-пруском савезу прикључили су се Електорат Ханове, Шведска (у нади да ће се на Балтику докопати Помераније, данас подељене између Немачке и Пољске). Русија није имала много избора јер се борба за нове области тицала њених граница и словенског живља.

На велико Фридрихово изненађење, Руси су га савладали неколико пута, али не на дужи рок јер због лоших путева нису могли да припреме добро снабдевање. Данска, Норвешка и Холандија успеле су да се не сврстају ни уз чије скуте.

У колонијама је Велика Британија преотела огромне области од Француске: Сенегал у Африци, Гваделуп и Мартиник са засадима шећерне трске, а Хавану и Манилу од Шпанаца. На северноамеричком континенту, чим су Британци освојили војна утврђења на Нијагари, Квебек је био лака мета, и од тада су управљали читавом Источном обалом. Французи су изгубили своја трговачка средишта и у Индији, као и у Африци, са Сенегалом, делом Гамбије и злогласним острвом Горе одакле су бродови одвозили будуће робове.

Учеснице Седмогодишњег рата

Француска, Шпанија, Аустрија, Русија, Шведска са савезницима

Велика Британија, Пруска, Португалија, са савезницима

До 1763. године рат се у Европи водио практично између Аустрије и Пруске. Све је то било ђаволски скупо – и Марија Терезија и Фридрих Велики заложили су и лична блага, па ипак, пред крај више нису имали чиме да нахране војску.

Париским миром из 1763. године Пруска је задржала освојену Шлеску а Француска Великој Британији уступила Канаду, земље источно од Мисисипија и Флориду. Пруска је постала водећа копнена сила. Француска је због ратних трошкова грцала у дуговима који су довели до Француске револуције 1789. године. Рат је утро пут светској моћи Велике Британије, за коју је био најзаслужнији премијер Вилијам Пит Старији (1708–1778) који је успео да сједини пословање с вођењем ратова – то јест, да од овог другог држава силно зарађује – што су и колонисти у Новом свету убрзо научили.

Француска чувена артиљерија зачела се после силних пораза у овом рату. Највећа жртва борбе Аустрије и Пруске за превласт била је Саксонија, двориште у коме су се славољубиве силеџије поиграле, притом разоривши Дрезден. Хабзбурзи су још једном победили, али је Пруска почела да стиче моћ и углед у многим немачким државицама, особито у Баварској. Сви су готово банкротирали и следеће две деценије посветили опоравку и јачању својих привреда. За нове ратове ■

Н. Мрђеновић

... И ЈОШ ПОНЕШТО

1048. рођен персијски математичар и песник Омар Хајам

1711. рођен дубровачки физичар и астроном Руђер Бошковић

1804. Сенат проглашава Наполеона Бонапарту за цара Француза

1808. умро Илајџа Крејг, амерички свештеник који је створио бурбон виски

1981. умро амерички писац Вилијам Саројан

2014. умро наш писац и председник СРЈ Добрица Ћосић ■

Нацртао и написао:
Бенито Јаковити

КОКО БИЛ И БАНДА КАПУЉАША

Превела:
Мила Божовић

КО ЈЕ ТО ПУЦАО? МА, КО ЈЕ ОВАЈ ДРИПАЦ? НЕКИ РЕВОЛВЕРАШ?
ЈОШ ГОРЕ, МЛАДИЋУ! ТО ЈЕ ШАЛЕ ШАКАЛ. СВЕ ЋЕ ДА НАС ПОБИЈЕ! БУДИ ОПРЕЗАН...
ОПЕТ НЕКИ ПРОБИСВЕТ? КАО ДА НАМ НИЈЕ ДОСТА КАПУЉАША!
ЋУТИ, БРЕ, МАТОРИ!

ЦАП!
А НЕ ПАЗИШ НА ПИШТОЉЕ? ЛОШ ПОТЕЗ, МАМЛАЗЕ!
ОПА! ШЕРИФ, А ЛОПОВ! ЈЕЛ' ОТИМАШ И ТОРБИЦЕ БАКУТАМА? ШТА ЋЕШ САДА, ЈУНАЧИНО?
САД ЋУ ДА ТЕ ПОТЕРАМ У ЋУЗУ! ДА НИСИ ПРСТОМ МРДНУО!
ВОДИ ГА ПРАВО НА ВЕШАЛА, ШЕРИФЕ!
БЕСИЋУ ГА, НЕГО ШТА ЋУ! АЛИ ТЕК ПОШТО ГА ОСУДИМ ПО КРАТКОМ ПОСТУПКУ! ПОЛАЗИ!
ПЛАТИ-ЋЕШ ТИ МЕНИ, ГЊИДО ПАН-ДУРСКА!

ОХ, НАЈЗАД СМО САМИ! ЈА СА ОВЕ, ТИ СА ОНЕ СТРАНЕ РЕШЕТАКА! РОМАНТИЧНО, ЗАР НЕ? ХЕ, ХЕ, ХЕ!
ТИ СИ, ШАЛЕ, НЕКИ ШАЉИВЏИЈА! ШТА СИ МИСЛИО...
ШЕРИФЕ, САД КАД СЕ СЛУШАМО У ЧЕТРИ УВА, МОРАМ НЕШТО ДА ТИ КАЖЕМ... ДАКЛЕ, СЛУШАЈ ПАЖЉИВО...
НЕШТО МАЛО КАСНИЈЕ ДО ПРЕПУНЕ БИРТИЈЕ ДОЛАЗИ ВЕСЕЉКО ДА БЕСЕДИ МАЛКО.
ОД ДАНАС САМ ЈА, ВЕСЕЉКО БЛЕСАВИ, ШЕРИФ КОЈИ КОПА ГРОБОВЕ! А У ПРВИ ЋУ ДА СМЕСТИМ ШАКАЛА, ДОК ЈЕ ЈОШ СВЕЖ!

А ОСТАЛИ? ХОЋЕТЕ ДА КАЖЕТЕ ДА...
ДА, ЗАМЛАТО, СВЕ ЋУ ДА ИХ ПОКОПАМ! ОД КАПУЉАША НЕМА ГОРИХ ОЛОША!
АКО САМ УСПЕО ДА ПОТЕРАМ ШАКАЛА НА ВЕШАЛА, ЛАКО ЋУ ДА У'АПСИМ ОНУ БАГРУ! НЕКА ВИДЕ СУТРА КАКО ВЕША ВЕСЕЉКО!
А У ЋОШКУ КАЉАВОМ ДРИПЦИ ЗБОРЕ ШАПАТОМ...
ВЕСЕЉКО БИ ДА КОПА ГРОБОВЕ...
А МОГАО БИ ПРВИ ДА УПАДНЕ!
ШАКАЛ НА СЛОБОДИ МОГАО БИ ДА БУДЕ ОД КОРИСТИ ВЕЛИКОМ КАПУЉАШУ! НАШОЈ ДРУЖИНИ ДОБРО ДОЂЕ ТАКАВ РЕВОЛВЕРАШ!

ЗАКЛОЊЕНИ НОЋНОМ ТМИНОМ ПРЕД ВЕСЕЉКОВОМ АПСАНОМ ШУЊАЈУ СЕ ТРИ ЧИЛАША И ТРОЈИЦА КАПУЉАША.
ШАКАЛ ЈЕ У КАВЕЗУ...
ДА ПРВО ЗВИЗНЕМО БЛЕСАВОГ?
НЕ СМЕМО ДА ДИЖЕМО ФРКУ...

ЦЕО ГРАД СПАВА... НЕЋЕМО ДА ГА БУДИМО...

КУЦ! КУЦ! КУЦ!
КО ЈЕ? КО КУЦА?
ДОБИЛИ СТЕ ТЕЛЕГРАМ! ТРЕБА ДА ПОТПИШЕТЕ...

САМО ПИСНИ И МРТАВ СИ! ЈЕЛ' ЈАСНО?
ХЕ! ХЕ! ХЕ!
КАПУЉАШИ?

ДОШЛИ СМО ДА ПОКУПИМО ШАЛЕТА ШАКАЛА! ОТВОРИ ЋОРКУ И ДАЈ ГА 'ВАМО! НЕМОЈ НА ТЕБИ ДА ВЕЖБАМ ГАЂАЊЕ У МЕТУ!

ОПА! А КО СИ ТИ? ЦРВЕНКАПА?
АКО НЕ ЗАЋЕПИШ, ПРЕТВОРИЋУ СЕ У ВУКА! СПАСЛИ СМО ТЕ ВЕШАЛА!
МА СВЕ ЋУ ДА ВАС ОБЕСИМ!
И КАПУЉАШЕ И ШАКАЛА!

ПОШТО СТЕ МЕ ВЕЋ СКИНУЛИ СА ВЕШАЛА, ЗАМОЛИЋУ ВАС ЗА ЈОШ ЈЕДНУ УСЛУГИЦУ...

ДА МАЛО ПОЧАСТИМ ШЕРИФА!

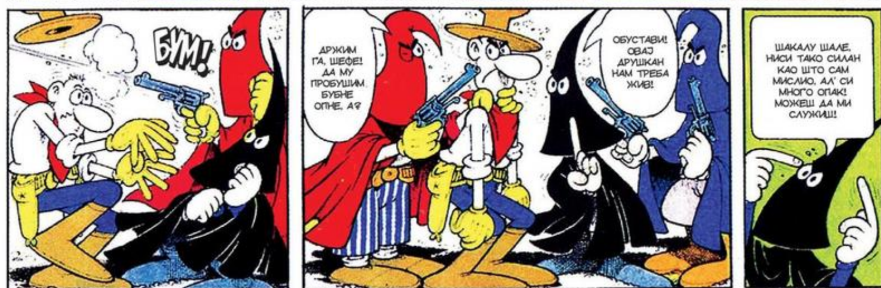

МНОГО ТРАЖИШ, ПРИЈАТЕЉУ! ВРЕМЕ ТИ ЈЕ ЗА СПАВАЊАЦ!

ТРИ РЂАВЕ ФУКАРЕ ИЗЛАЗЕ ИЗ БУВАРЕ НОСЕ УСНУЛОГ ШАКАЛА ДОК ВЕСЕЉКО МИРНО ЛАЛА.
ШАЛЕ ЈЕ НАШ!

ПОСЛЕ ДРЕМКЕ НЕ БАШ МАЛЕ, ПРОБУДИ СЕ ЊИХОВ ШАЛЕ.
ТАКО МИ ПИШТОЉА... КАКО БОЛИ ГЛАВУЦА!
ЈОЈ! КУКУ МЕНИ! ГДЕ СУ МЕ ТО ДОВЕЛИ? ЗАКЉУЧАН САМ...

А КАДА СЕ РАЗДАНИ ПОЈАВИШЕ СЕ ДУШМАНИ УЛАЗЕ УНУТРА ХИТРО ДА ПОЖЕЛЕ „ДОБРО ЈУТРО".
И ТО ЈЕ КАО ШАЛЕ ШАКАЛ?
ДА ШЕФЕ, ТО ЈЕ ПРАНГИЈАШ ПО НАШОЈ МЕРИ? ШТА КАЖЕТЕ?
ТЈА... МИСЛИО САМ ДА ЈЕ ВЕЋИ ДЕЛИЈА... ГДЕ МУ ЈЕ БРАДУРИНА, МРК ПОГЛЕД, МИШИЋИ КАО БРЕГОВИ?
ЕЈ, ПАЗИ ШТА ПРИЧАШ, ЦРНОКАПИЦЕ! МОЖЕ ШАЛЕ ШАКАЛ ШИЈУ ДА ТИ ЗАВРНЕ И ОВИМ НЕЈАКИМ РУЧИЦАМА!

БУМ!
ДРЖИМ ГА, ШЕФЕ! ДА МУ ПРОБУШИМ БУБНЕ ОПНЕ, А?
ОБУСТАВИ! ОВАЈ ДРУШКАН НАМ ТРЕБА ЖИВ!
ШАКАЛУ ШАЛЕ, НИСИ ТАКО СИЛАН КАО ШТО САМ МИСЛИО, АЛ' СИ МНОГО ОПАК! МОЖЕШ ДА МИ СЛУЖИШ!

ЗНАО САМ ДА НЕЋЕТЕ ОДБИТИ МОЈЕ УСЛУГЕ! ХЕ, ХЕ, ХЕ!
ДА, ТРЕБА ДА МИ КЛЕПИШ ЈЕДНОГ МАМЛАЗА!
ДРАГИ МОЈ ШАЛЕ, ЗНАШ ДА НАША ДРУЖИНА ЖИВИ СКРОМНО ОД ДОЛАРА КОЈЕ ГРАБИМО ШАКОМ И КАПОМ... ИМАМ ДВАДЕСЕТ ГЛАДНИХ УСТА...
ЦЕО ГРАД ПРИЛАЖЕ, УКЉУЧУЈУЋИ И ШЕРИФА, АЛИ ПУКОВНИК У ПЕНЗИЈИ ЗВАНИ ТОМА ПОГАНИ МИ ЈЕ УМАКАО... ТРЕБА ДА МУ УТЕРАШ ДУГ!
ВАЖИ! ДАЈ МИ МОЈЕ ПРАНГИЈЕ И СВЕЖАЊ СВЕЖИХ ДОЛАРА И ДОВЕШЋУ ТИ ПОБЕГУЉУ!
СТРПИ СЕ МАЛО! ПИШТОЉ И ПАРЕ ДОБИЈАШ ПОСЛЕ!

БИЋЕ ЛОВА ДО КРОВА! А ПОШТО СЕ ДОКАЖЕШ, ПРОГЛАСИЋЕМО ТЕ ЗА ПОЧАСНОГ КАПУЉАША, УЗ ИЋЕ И ПИЋЕ!
ТАКО РЕЧЕ И УТЕЧЕ! НАШ ЈУНОША ОСТА САМ, ТРЉА СРЕЋАН ДЛАН О ДЛАН.
ХЕ! ХЕ! ХЕ! ХЕ! ХЕ! ХЕ!
САТ ВРЕМЕНА КАСНИЈЕ ЕТО ЈЕДНЕ КОЧИЈЕ. НЕ ЗНА ТОМА БОГАТИ, КО ЋЕ ДА ГА ПОСЕТИ.
JAC 69

УНУТРА ЈЕ ФАЦА СТАРА И ЈОШ ПАР ЗУЛУМЋАРА.
А ГДЕ МЕ ТО ВОДИТЕ?
НА ПОСАО! САД ЋУ ТИ РЕЋИ И КОЈИ...

ТОМА ПОГАНИ ИМА ВЕЛИКО ИМАЊЕ ЈУЖНО ОД МАЛОГ ЈОРКА... ЧУВА ГА ДЕСЕТАК ПРАНГИЈАША... НЕДОСТИЖАН ПЛЕН...

ПУКОВНИК НАМ НИКАД НИЈЕ ДАО НИ ЖУТУ БАНКУ! АЛИ САД ЋЕ ДА НАМ ПЛАТИ! АКО НАИЂЕШ НА СТРАЖАРЕ, ЗВЕКНИ ЈЕДНОГ ПО ЈЕДНОГ... НИСИ ТИ ЏАБЕ ШАЛЕ ШАКАЛ!

ВАЖИ! АЛИ МУТНЕ РАДЊЕ СЕ ВРШЕ ПО МРАКУ, А НЕ У ПО БЕЛА ДАНА...
НОЋУ МНОГО ВИШЕ ПАЗЕ! НИКО НЕ ОЧЕКУЈЕ ДА УЛЕТИМО ПО ДАНУ...
ТИШЕ МАЛО! СТИГЛИ СМО. ЕВО ДОБРОГ МЕСТАШЦА ЗА ЧЕКУ...

ТУ ЖИВИ МАТОРА СТИПСА! УЛАЗ ЈЕ СА ДРУГЕ СТРАНЕ...
АЈ' ВАЖИ, АЛ' ДАЈ МИ ПИШТОЉЕ...

ЕВО ТИ НА! ПАЗИ, ПРАЗНИ СУ... ЈОШ НИСИ ЈЕДАН ОД НАС... НАПУНИ ИХ УСПУТ!

ОЈХА! НЕМА РУКЕ БЕЗ УТОКЕ!
САД ПАЛИ! ЧЕКАМО ТЕ ОВДЕ.

КОКО ШАКАЛ ОКОЛО СЕ ШУЊА, УТОКА МУ НЕ МОЖ' БИТИ ПУЊА.

ОНАЈ ТАМО НОСИ И ДУГУ И КРАТКУ ЦЕВ. МОРАМ ДА ГА УКЛОНИМ!

КАМЕНОМ У ТИНТАРУ - НЕМА БОЉЕ УСПАВАНКЕ!

ТРАС!

КАПУЉАШИ МЕ ДРЖЕ НА ОКУ... СИГУРНО СУ ВИДЕЛИ КАКО САМ СРЕДИО ОВОГ ТУПСОНА...

КАПУЉАЧЕ ДВЕ, ЦРВЕНА И ПЛАВА, ВИДЕ ДА ЈЕ СТРАЖАР ЛЕГАО ДА СПАВА.
СРЕДИО ГА ЈЕ БЕЗ БУКЕ, ДА НЕ УПОЗОРИ ОСТАЛЕ...

… САД ЈЕ САСВИМ БЛИЗУ КУЋЕ… НИКО ГА НИЈЕ СПАЗИО… ЈОШ БОЉЕ… ОПА, ЕНО ГА ПОРЕД ОТВОРЕНОГ ПРОЗОРА… ХМММ… ОПАСАН ЈЕ ОВАЈ ШАЛЕ!
КАД УЂЕМ УНУТРА НЕЋЕ МОЋИ ДА МЕ ВИДЕ… Е ОНДА ЋУ ДА СЕ БАЦИМ НА ПРАВИ ПОСАО!
УШАО ЈЕ… УХ… И САД ЈЕ УНУТРА ВИШЕ ОД ДЕСЕТ МИНУТА… МА ШТА ЧЕКА? ЛИМУН? ОПА! ПУЦАЊ! НЕКО ВИЧЕ! И ОПЕТ ПУЦЊАВА! ТО ЈЕ ТО! УСПЕЛИ СМО!
КОКО ШАКАЛ ИСКАЧЕ КРОЗ ПРОЗОР, УСИЈАНЕ ПРАНГИЈЕ ПОЗИВАЈУ НА ПОЗОР.

УПОМОЋ! УБИЦА! КОКНУО ЈЕ НАШЕГ ГАЗДУ! ДРЖ'ТЕ ГА! ДРЖ'ТЕ ГА!
УХВАТИТЕ ГА!
БУМ! БУМ!
БУМ!
ЋУТИ БРЕ МАЛО!
ФИЈУУУ!
БУМ! БУМ!
ЈАО КАКО БОЛИ!

БУДИ СПРЕМАН! УСКОРО ЋЕ БИТИ ФРКЕ…
БРЗО, У КОЛА! ЈЕСИ ЛИ ГА ЗВЕКНУО?
НЕГО ШТА САМ! И ТРИ ЊЕГОВА СПАДАЛА!
ПРЕКО ПОЉА КОЛА ЈУРЕ, ТРИ БАНДИТА НЕКУД ЖУРЕ!
БРАВО, ШАЛЕ! ГДЕ СИ ГА ПОГОДИО?
У КРАЈНИК! САД ЋЕ БАШ ТЕШКО ДА ДИШЕ!

КО ЈОШ ВИДЕ ТАКВУ ЗБРКУ? СТРАЖАР ДИЖЕ СТРАШНУ ФРКУ.
УБИЛИ СУ ГАЗДА ТОМУ! ЗВЕКНУО ГА НЕКИ ДОЂОШ!
ДОЂОШ? КАКАВ ДОЂОШ?
ОНАЈ КОГ ЈЕ ШЕРИФ ПРИВЕО! НАПРАВИО ЈЕ ПРАВИ ПОКОЉ - ЧЕТВОРО МРТВИХ И ТРОЈЕ РАЊЕНИХ…
ЧУ ЛИ ТИ ТО ГОСН' ЋОСО? ЗВЕКНУО ТИ ЈЕ УЈАКА!

ДА, ШЕРИФЕ, САМО ЈЕДАН... АЛ УБИЈА КАО НЕМАН!
МА ШАЛЕ ЈЕ ГОРИ ОД СВАКЕ НЕМАНИ!
ЈАООО! ЛЕЛЕЕЕ! ЗВЕКНУЛИ СУ МИ МОГ УЈКА ТОМУ! КУКУУУ! МИЛИ МОЈ ТОМИЦЕ!
БУХУХУ!
БУХУХУ!
БУХУХУ!
БУХУХУ!

НЕ ПЛАЧИТЕ, ГОСН' ЋОСО! АКО ЈЕ ШАКАЛ УБИО ГАЗДА ТОМУ, ОНДА НИСТЕ ИЗГУБИЛИ УЈАКА! ХЕ ХЕ! ПОЂИТЕ ВИ СА МНОМ...

АЛИ, ГОСПОДИНЕ БЛЕСАВИ, НЕ РАЗУМЕМ...
ЋОСО ЋОСАВИ! ПОЛАЗИ! СВЕ ЋУ ДА ТИ ОБЈАСНИМ!

САМО МАЛО КАСНИЈЕ СВЕ ЈЕ МНОГО ЈАСНИЈЕ.
ГОСН' ЋОСО, ВАШ УЈАК ЈЕ ТАМО. ЧЕКА ВАС.
ЧЕКА МЕ? АЛИ ОНДА... УХ... ОН НИЈЕ...

УЈКА ТОМА НИЈЕ ГРОБАН, АЛ ЈЕ КАО УВЕК ПОГАН.
ЋОСО, ГДЕ СИ ТИ ДОСАД?
ХЕ! ХЕ! ХЕ!
УЈКА ТОМО, ТИ НИСИ МРТАВ?
МРТАВ САМ ЗА ЦЕО ГРАД И БИЋ У ТАКАВ СВЕ ДОК... КХМ...

МРТАВ ЗА ЦЕО ГРАД? АЛИ, УЈО, МЕНИ НИШТА НИЈЕ ЈАСНО...

САД ЋУ ДА ТИ ОБЈАСНИМ...
ЗНАШ ВРЛО ДОБРО ДА ВЕЋ МЕСЕЦИМА БАНДА КАПУЉАША ХАРА ОКОЛО И ОТИМА СВЕ ШТО ИМ ПАДНЕ ПОД РУКУ... И ЗНАШ ДА ЈА, ТОМА ПОГАНИ...

СВЕ ШТО ТРЕБА ДА СЕ ЗНА, ТО ЋУ ДА ВАМ КАЖЕМ ЈА! ПРЕМОТАЈМО НА ОНАЈ ПРИЗОР У КОМ БЕШЕ ЈЕДАН ПРОЗОР.
Е, САД МЕ ВИШЕ НЕ ВИДЕ!

КУЋА ЈЕ ПУНА ОРУЖЈА! ПУКОВНИКА ДОБРО ЧУВАЈУ... НЕМАМ ВРЕМЕНА ДА ИСТРАЖУЈЕМ... ОВАЈ КЛИПАН ЋЕ МИ БИТИ ВОДИЧ!

ДРУЖЕ, БУДИ ТИХ И МИРАН! И ВОДИ МЕ КОД ГАЗДЕ! БРЗО! ИМАМ НЕШТО ДА МУ КАЖЕМ...

ДОБАР ДАН, ПУКОВНИЧЕ! НЕЋУ ВАС МНОГО ЗАДРЖАВАТИ...
ШТА ЋЕ ДОЂОШ С УТОКОМ У МОЈОЈ КУЋИ?
НАПАО МЕ С ЛЕЂА...

ГОСПОДИНЕ ПУКОВНИЧЕ, ЗА ОНУ КАПУЉАШКУ БАГРУ КОЈА ЧЕКА НАПОЉУ ЈА САМ ШАЛЕ ШАКАЛ, А КАО ШАЛЕ ШАКАЛ ТРЕБА ДА ВАС УТЕПАМ...
JAC 69

АЛИ ПОШТО САМ ЈА ЗАПРАВО КОКО БИЛ, ДОШАО САМ ДА...
КОКОКОКО БИЛ? У МОЈОЈ КУЋИ? КАКВА ЧАСТ!

ПОСЛЕ ЋЕМО КОМПЛИМЕНТЕ, ПУКОВНИЧЕ! ИМАМ САМО ДВА МИНУТА ДА ВАМ ОБЈАСНИМ КАКО ЋЕМО ДА СМАКНЕМО КАПУЉАШЕ ЈЕДНОМ ЗАСВАГДА!
ХММ... СЛУШАМ ВАС ПАЖЉИВО ГОСН' КОКО БИЛЕ! ТИ ПРОКЛЕТИ КАПУЉАШИ НЕ ПРЕСТАЈУ...
ВАЛА, САД ЋЕ ДА ПРЕСТАНУ. МИ ЋЕМО ИХ ЗАУСТАВИТИ!

ДОШАО САМ У МАЛИ ЈОРК С НАМЕРОМ ДА ЗГРОМИМ ТУ БАНДУ ПЉАЧКАША. ДАКЛЕ, МОРА ЦЕЛА ДРУЖИНА ДА МИ БУДЕ НА НИШАНУ... А ЈЕДИНИ НАЧИН ДА ИХ УХВАТИМ НА ОКУПУ ЈЕСТЕ ДА ПОСТАНЕМ ЈЕДАН ОД ЊИХ...

КАКО ТО ДА ИЗВЕДЕМ? ДОШАО САМ У ГРАД И ПРЕДСТАВИО СЕ КАО ШАЛЕ ШАКАЛ И САМО САМ ШЕРИФУ ОТКРИО КО САМ ЗАПРАВО - КРОЗ РЕШЕТКЕ.

ТРИ КАПУЉАША СУ МЕ КЛЕПИЛА ПОД ОКРИЉЕМ НОЋИ И ОДВЕЛА КОД СВОГ ШЕФА, А ОН МИ ЈЕ ПАК ТРАЖИО ДА ВАС ЗВЕКНЕМ...

КАКАВ ЛОПОВ! ОД МЕНЕ ЈОШ НИ ПРЕБИЈЕНУ ПАРУ НИЈЕ ДОБИО!
И ЗАТО ХОЋЕ ДА ВАС УКЛОНИМ!

ДА СКРАТИМО ПРИЧУ! ОНЕ БИТАНГЕ НАПОЉУ ЧЕКАЈУ ДА СЕ НЕШТО ДЕСИ. САД ЋУ ДА ИСПАЛИМ НЕКОЛИКО ХИТАЦА У ВАЗДУХ...

И ОНДА ЋУ ДА ШМУГНЕМ КРОЗ ПРОЗОР... ВАШИ ЉУДИ ЋЕ ДА ПУЦАЈУ НА МЕНЕ, А ЈА ЋУ ДА СЕ ПРАВИМ ДА САМ ИХ ЗВЕКНУО... ВАЖИ?

САДА ЗНАТЕ ЦЕЛУ ПСИНУ, ВРАЋАМО СЕ НА СРЕДИНУ...
СУТРА УВЕЧЕ ЋЕ БИЛ ПОСТАТИ КАПУЉАШ ПРЕД ЦЕЛОМ БАНДОМ, А СВЕ ДО ПРЕКОСУТРА ЈА САМ МРТАВ. ЈАСНО?
ТАКО МИ ЋЕЛЕ!

А ЈА ЋУ, ПО ДОГОВОРУ, ДА УЦЕНИМ ГЛАВУ УБИЦЕ ВАШЕГ УЈАКА НА ПОЗАМАШНУ СВОТУ! КАПУЉАШИ НЕЋЕ ОДБИТИ ПРИНОВУ С ТАКВОМ ПРЕПОРУКОМ...

АЛИ... ОВАЈ... ШТА АКО ОТКРИЈУ ПРЕВАРУ? КОКА ЋЕ ДА КОКНУ...
МА КОКНУЋЕМО МИ ТЕ ГЛУПЕ РАЗБОЈНИКЕ, САМО ДА САЗНАМО ГДЕ СЕ КРИЈУ! БИТНО ЈЕ ДА ЗА ЦЕО МАЛИ ЈОРК ВАШ УЈАК БУДЕ МРТАВ!

СУТРА УВЕЧЕ КОКО БИЛ ОСВЕТИЋЕ ЧАК И ОВЕ РУПЕ ОВДЕ И ОВДЕ! ГРАД ЋЕ ПОНОВО БИТИ МОЈ!

А МИ СЕЉАЦИ МОЋИ ЋЕМО ДА ЦРНЧИМО У МИРУ ЗНОЈА СВОГ', БЕЗ ЛОПОВСКИХ ПОРЕЗА! РАСКУПУСАЋЕМО КАПУЉАШЕ!

А У МЕЂУВРЕМЕНУ БИЛ СТИЖЕ У ЈАЗБИНУ.
И САД САМ КАО ЈЕДАН ОД ВАС? А ГДЕ МИ ЈЕ КАПУЉАЧА? ГДЕ ЈЕ ЛОВА ДО КРОВА? ЗВИЗНУО САМ ОНУ МАТОРУ СТИПСУ...
ПОЛАКО, ШАЛЕ! БИЋЕШ ПРИМЉЕН ВЕЧЕРАС, АЛИ ДОТАД, ПРЕДАЈ ПРАНГИЈЕ!
И НЕ МРДАЈ НИГДЕ! ШЕФ ЈЕ ТАКО НАРЕДИО!
JAC 69

КО МИ ТАКНЕ УТОКУ, ОДСЕЧЕМ МУ РУКУ! НЕ ЗВАО СЕ ЈА ШАЛЕ ШАКАЛ!
ЈЕЛ' ЈАСНО?

НЕМОЈ ТАКО, ШАЛЕНЦЕ! САД ЋУ ЈА ДА ДОЂЕМ СА ШЕФОМ... ЧЕКАЈ НАС ТУ!
ЧЕКАЋЕМО И ВАС И КИНТУ И ПОЧАСНУ КАПУЉАЧУ! ЈА И МОЈЕ УТОКЕ!

НЕ ВЕРУЈЕШ НАМА? СВОЈОЈ БРАЋИ ПО ЛОПОВЛУКУ?
НЕ ВЕРУЈЕМ ДОК НЕ БУДЕМ ЗВАНИЧНО ПРИМЉЕН!

ХЕ! ХЕ! ХЕ! ВЕЛИКА СЕ ГОЗБА СПРЕМА ЗА ПРИЈЕМ НОВЕ КАПУЉАЧЕ! САМО ШТО ЈОШ НЕ ЗНАЈУ ДА ЋЕ ДА ИМ ПРЕСЕДНЕ! ВИДЕЋЕ ОНИ КО ЈЕ ШАЛЕ ШАКАЛ!
ХЕ! ХЕ! ХЕ!

ПОШТО СЕ НОЋ СПУСТИЛА, ДОЂОШЕ ПО НАШЕГ БИЛА
ШАЛЕ ШАКАЛ! ИДЕМО! ВЕЛИКИ ШЕФ ТЕ ЧЕКА!

ГДЕ ЋУ ДА ПОСТАНЕМ КАПУЉАШ?
ДОЛЕ У ВЕЛИКОМ БРЛОГУ!

А ТАМО ДОЛЕ, МИМО СВЕТА КАПУЉАША ЦЕЛА ЧЕТА. СВИ МЕРКАЈУ НАШЕГ КОКА ГЛЕДАЈУ ГА ИСПОД ОКА.
ШЕФЕ, ЕВО ШАЛЕТА ШАКАЛА!
ЕТО МЕНЕ! ДОШАО САМ ДА...
СВИ ЗНАМО ЗАШТО СИ ДОШАО! СЕДИ ОВДЕ ПОРЕД МЕНЕ ДА ТИ СРЦЕ НЕ ВЕНЕ!

ОООО, ВЕЋ СМО ПОЧЕЛИ! БИЋЕ ТО ЛЕПА ЖУРКИЦА...

ЈЕДВА СМО ЧЕКАЛИ ДА ТЕ ВИДИМО, ГОСПОДИНЕ...

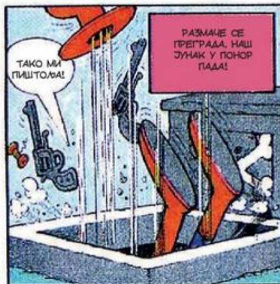

КОКО БИЛЕ!

НЕМА ШТА ДА СЕ ОТЕЖЕ, САД КОКО БРЗО ПОТЕЖЕ!
ТАКО МИ ПИШТОЉА! КАКО СТЕ САМО...

ГУЛП! КАПУЉАЧЕ СУ ПРАЗНЕ?! ЈАО МЕНИ, КАКО САМ НАСЕО!

Е СТВАРНО СУ ПРЕФРИГАНИ! ОДЕ МАСТ У ПРОПАСТ! АЛИ КАКО СУ ЗНАЛИ? МОРА ДА ИМ ЈЕ НЕКО РЕКАО... ХМ...
ШТА БИ ЈОШ МОГЛО ДА СЕ ДЕ...

РАЗМАЧЕ СЕ ПРЕГРАДА, НАШ ЈУНАК У ПОНОР ПАДА!
ТАКО МИ ПИШТОЉА!

ХЕ! ХЕ! ХЕ! ХЕ! ХЕ! ХЕ!

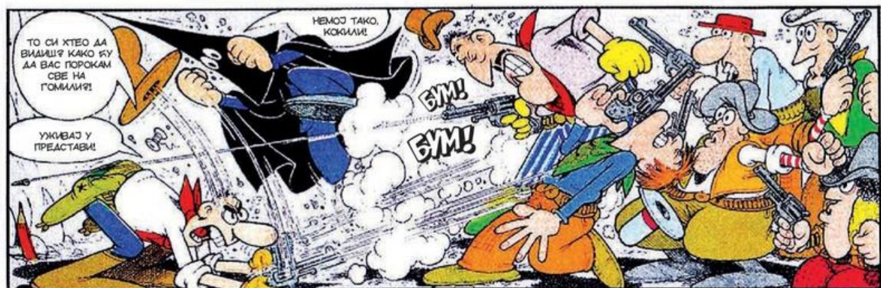
РАЗГОЛИТИШЕ СЕ КАПУЉАЧЕ ДА ВИДЕ КО БИЈЕ ЈАЧЕ.
ХТЕО СИ ДА НАМ СМЕСТИШ, А?
ПРАВИО СИ СЕ ДА СИ ЗВЕКНУО ТОМУ КАКО БИ НАС ВУКАО ЗА НОС! НЕМОЈ ЈА ДА ТЕ ПОВУЧЕМ ЗА ТУ НОСЕКАЊУ!
ТАКО МИ ПИШТОЉА!

МОЖЕ ЈЕДНО ПИТАЊЦЕ? КАКО СТЕ СКОНТАЛИ КО САМ ЈА?
КАПУЉАЧЕ СВЕ ЧУЈУ И СВЕ ВИДЕ! НЕМА ТОГ ЋОШКА У МАЛОМЕ ЈОРКУ У КОЈИ СЕ НИСМО УВУКЛИ!

ХТЕО СИ ДА НАС ИМАШ НА ОКУПУ, ДА НАС СРЕДИШ ЋУТУРЕ?! ЕВО НАС... ШТА ЋЕШ САД?

ШЕФЕ, НЕ ПРИЛАЗИ ТОМ МУФЉУЗУ! ПУЦАЋЕМО СВИ НА ЊЕГА СА ПРИСТОЈНЕ РАЗДАЉИНЕ. ИНАЧЕ БИ МОГАО...

РОНАЛДОВСКИМ ПОТЕЗОМ ДА ПОВРАТИ СВОЈЕ ПИШТОЉЕ!
ШТА САМ РЕКАО?!

ТО СИ ХТЕО ДА ВИДИШ? КАКО ЋУ ДА ВАС ПОРОКАМ СВЕ НА ГОМИЛИ?!
УЖИВАЈ У ПРЕДСТАВИ!
НЕМОЈ ТАКО, КОКИЛИ!
БУМ!
БУМ!

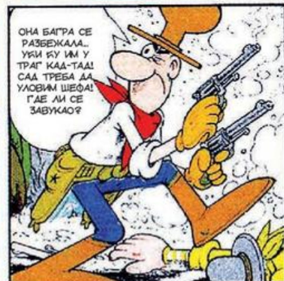

ФИЈУУУ!
ФИЈУУУ!
КАДА КОКО ШИЗНЕ, МЕТАК БРЖЕ ЗВИЗНЕ!

МАМИЦЕ МОЈА СЛАТКА, СВЕ ЋЕ ДА НАС ПОБИЈЕ!

ВИДЕО САМ ВАМ РУЖНЕ ФАЦЕ! НАЋИ ЋУ ВАС ЈЕДНОГ ДАНА!

РАЗЛУПАО МИ БАНДУ! И КО ЋЕ САД ДА ПЉАЧКА ЗА МЕНЕ? НИЈЕ ЛАКО БИТИ ПРИВАТНИК!

ОНА БАГРА СЕ РАЗБЕЖАЛА... УЋИ ЋУ ИМ У ТРАГ КАД-ТАД! САД ТРЕБА ДА УЛОВИМ ШЕФА! ГДЕ ЛИ СЕ ЗАВУКАО?

ЕЈ, ЦРНОКАПИЦЕ, ГДЕ СИИИ! ЧЕКА ТЕ БАКА КОКА ДА ЈОЈ ДОНЕСЕШ КОЛАЧЕ!

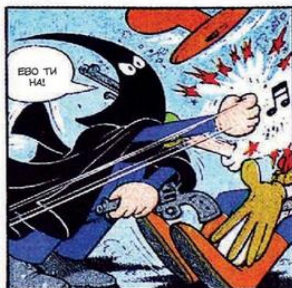

ТУ САМ, ИЗА ТВОЈИХ ЛЕЂА! ТРАЖИМ КОКУ ДА ЈЕ НАПУНИМ ОЛОВОМ!
БУМ!
БУМ!
БУМ!

БУМ!
БУМ!
КАД БИЛУ ТАКО НАДОЂЕ, МЕТАК ЛАКО ОБИЂЕ! ПРОБАЈ ОВО ДА ИЗБЕГНЕШ!

АЈДЕ САД, ЦРНОКАПИЦЕ, ПОКАЖИ СВОЈЕ БЛЕДО ЛИЦЕ!
Е БАШ НЕЋУ!

БУМ!
ТРАС!
БУМ!

ЕВО ТИ НА!

НИЈЕ ВРЕМЕ ДА СЕ ЗВОЦА, КАДА ПРАНГИЈАТОР ШКЉОЦА!
ПРАЗНО?
КЛИК!
КЛИК!
КЛИК!

НИЈЕ ФЕР! НЕМА МЕТАКА И НИСАМ СТИГАО ДА...
А ЈЕЛ' ТАКО? ПААА, ЕВО ПРОБАЈ С ОВИМ...

И ОВАЈ ЈЕ ПРАЗАН! НЕПРАВДА, ПА ТО ТИ ЈЕ!
КЛИК!
КЛИК!
УМОРИЛЕ СЕ УТОКЕ ОД СИЛНОГ ПРАНГИЈАЊА... И ОНЕ ИМАЈУ ДУШУ...

ДОСТА ИЗМОТАВАЊА! ДА ВИДИМО КО ЈЕ ЦРНОКАПИЦА! ПА ТО ЈЕ...

ЋОСА ЋОСАВИ! НЕЋАК ТОМЕ ПОГАНОГ! КАПУЉАШ НАД КАПУЉАШИМА! САЗНАО САМ СВЕ О ТВОЈОЈ ОБМАНИ ОД УЈАКА! ЈЕСТЕ, БОГАТ САМ, АЛИ САМ СЕ ПЉАЧКОМ БАВИО ИЗ ХОБИЈА! НАЈУРИО СИ МИ ДРУГАРЕ! И ЈОШ ЋЕ УЈКА ДА МЕ СЕ ОДРЕКНЕ! НИШТА МИ НЕЋЕ ОСТАВИТИ!

ЋОСО, ЗАБОРАВЉАШ ДА ТИ НА ВЕШАЛИМА НЕ ТРЕБА НИ ДРУШТВО НИ ЛОВА.
ЈАО, ЗАБОРАВИО САМ!
ТАКАВ ЈЕ ЗАКОН!

ПОСЛЕ ПРАНГИЈАЊА НЕМА КАЈАЊА!
БУХУХУ!
БУХУХУ!
БУХУХУ!

ПОШТО ЋОСУ ПРЕДА ПРАВДИ БИЛ СЕ КАМИЛИЦОМ СЛАДИ. ПОТОМ НА ПУТ ДАЛЕК КРЕЋЕ ВРАТИТИ СЕ ВИШЕ НЕЋЕ!
НАДАМ СЕ САМО ДА ЋЕ СЛЕДЕЋА ПУСТОЛОВИНА БИТИ ЗАБАВНИЈА ОД ОВЕ!
КРАЈ

У ЗЕМЉИ АНДЕРСЕНА

БИЦИКЛИ НА МАСЛАЦ

Више бициклиста – здравији становници

Многа истраживања упућују на то да се Данска може сматрати најсрећнијом земљом на свету

Сигурно сте чули да Данце сматрају за најсрећнији народ на свету, о чему сведоче и најновији статистички подаци добијени свеобухватним истраживањем. Управо због тога појавио се и предлог, одушевљено примљен на друштвеним мрежама, да се реч 'hygge' (у преводу са данског – рецепт за срећан живот), уврсти на попис нематеријалне културне баштине Унеска.

Детињство

Родитељи у Данској неће грдити дете ако се по веома хладном времену игра без шала и капе. Сви се труде да се деца осамостале и постану отпорна на временске (не)прилике. Тако су вртићи без играчака, често под отвореним небом, да се деца играју у природи, уједно учећи да је поштују и живе у складу с њом. Деца се хране здраво, не једу често слаткише. Родитељи их облаче скромно, купују им одећу само кад износе стару, те се не брину да ли ће се током игре упрљати или поцепати.

Бициклом кроз Копенхаген

Звучи шашаво али Данска има своју бициклистичку стратегију. Парламент је 2014. године званично усвојио документ који се зове „Национална стратегија за бициклисте 2014". Замисао је јасна: више бициклиста – здравији Данци. Бициклистичке стазе у Данској широке су три до четири метра и њима се вози велики број људи. Бицикл може да се изнајми на сваком кораку, а бициклисти имају посебне семафоре, засебне градске гараже и места у возовима.

Копенхаген има завидних 390 километра стаза за двоточкаше. То је више него што има километара од, рецимо, Суботице до Крушевца. На бициклима су људи свих годишта и друштвених група, од тинејџера у исцепаним фармеркама, преко људи у пословним оделима, до бакица и декица са пијачним корпама. Уобичајено је видети родитеље како возе посебан бицикл – беби-колица, или људе у радним комбинезонима који имају теретни комби-бицикл. Пре пет година основан је и покрет „Бицикл за свако доба" у којем волонтери возе старије суграђане карго-бициклима и подижу квалитет живота.

Са маслацем у госте

Специјалитет Данске је „смеребред" – парче хлеба с намазом од изнутрица. Припрема је једноставна: кришке „ругбреда" (бесквасни ражани хлеб) намазане маслацем на који се наслажу комади меса, рибе или сира, те друге ствари као што су шкампи, димљена јегуља, шунка, јагњетина или говедина. Затим се украсе краставцима, парадајзом или лимуном, умаком од мајонеза, кавијаром или чак јајетом сервираним у љусци.

Иначе, до пре само неколико деценија сиромашни Данци би себе или најближе почастили када би на хлеб намазали маслац, који се носио и на поклон, када се иде у госте, или када се нешто славило у радничким колективима ■

Н. Б.

СВЕТ У ПАНЧЕВУ

Панчево је ове године средиште дечјег света од 11. маја до 11. јуна када се, седми пут, одржава међународна свечаност „Бијенале уметничког дечјег израза" – БУДИ. Тема – Лепо се играј! – надахнута је најчувенијом играчком која потиче из Данске – „ЛЕГО" коцкама. У складу с темом, гост-домаћин је Данска, а циљ је упознавање деце са другим срединама и културама, уз изградњу нових пријатељстава и уживање у игри и уметничким садржајима ■

Посебан сендвич „смеребред"

Прво цуцла па точкови

Уређује Славко Бован

Слоговни квадрат

ГРА, ГРА, ЗА, НА, НА, НИ, НИ, РАЗ, СЕ, ТИ, ТИ, ТИ, ТИ, ЦА, ЦА, ЧА

ВОДОРАВНО И УСПРАВНО:
1. Раширити (делатност) на све стране, **2. Манастир са слике,** **3.** Наредати, ставити у низ, **4.** Додиривати се, дотицати се ■

1	2	3	4
2			
3			
4			

Скандинавка

	ФИЛМ ГЛУМИЦЕ СА СЛИКЕ		МУШКО ИМЕ, РИСТАН	ТРЕШЧИЦЕ (збир. им.)	РЕКА У ЦРНОЈ ГОРИ	ВРАЊЕ	ИСТОК	ТАТАРСКИ (скр.)	СТАРО ИМЕ ЉУБЉАНЕ	БИЉКА ЗАДЕБЉАЛОГ КОРЕНА	АМЕРИЧКИ ГЛУМАЦ РОБЕРТ	ПЕТАР ОДМИЛА	ПЛАНЕТА СУНЧЕВОГ СИСТЕМА	ГРАД НА АЗУРНОЈ ОБАЛИ
26. СЛОВО АЗБУКЕ		ГЛУМИЦА СА СЛИКЕ / ИТАЛИЈАН. СЛИКАР												
ФУДБАЛСКИ ГОЛМАН КАН							НЕПРОФЕСИОНАЛЦИ / ГРАД У БРАЗИЛУ							
ДВОЦИФРЕНИ БРОЈ						НОВЧИЋ ОД СТО ПАРА / ПИСЦИ ЈАКОБ И ВИЛХЕЛМ								
ТРАЖЕЊЕ, ТРАГАЊЕ, ПОТЕРА								НАМЕРА / ГОРИЛА ИЛИ ПАВИЈАН						
ПОКАЗНА ЗАМЕНИЦА					ФК ИЗ РИМА / ВРСТА ПАПАГАЈА									
3. И 1. САМОГЛАСНИК			ТИМ / ДРЖАВА У ЈУЖНОЈ АМЕРИЦИ						ЛАГАНИ					
КРЧАГ				ГЛЕЂ, ЦАКЛИНА / ПЕСНИК БИХАЛИ										
СКЛАДАН ЖИВОТ						ГЛУМИЦА ТУРМАН / ОРЕГОН								
ЖЕНСКО ИМЕ, СТОЈАНКА ОДМИЛА					ЖЛЕБ ЗА ОДВОД КИШНИЦЕ / ЕНЕРГИЈА									
НАЈЧЕШЋИ ВЕЗНИК		ЗАКРИЛЦЕ АВИОНА (мн.)												

Осмосмерка

У осмосмерци нађите називе птица из пописа. Неискоришћена слова, читана редом, дају назив птице са слике.

АЛКА, БРАДАН, БУЉИНА, ВРАБАЦ, ВРАНА, ГАВРАН, ДЕТЛИЋ, ДРОПЉА, ЕМУ, ЖДРАЛ, ЖУНА, ИБИС, КАЗУАР, КАКАДУ, КАНАРИНАЦ, КОКОШАР, КОНДОР, КОРМОРАН, КРСТОКЉУН, ЛАБУД, ЛУЊА, МАРАБУ, ОРАО, ПАУН, СВРАКА, УШАРА, ЧАВКА, ШЕВА ■

Решења на страни 65

К	О	Р	М	О	Р	А	Н	У	Ж
О	А	Р	О	А	К	А	Г	М	Д
Н	Н	Н	А	В	Р	А	Њ	Е	Р
Д	П	У	А	У	В	А	Т	У	А
О	Р	Ч	Љ	Р	З	Л	Б	И	Л
Р	В	О	А	К	И	А	Н	У	А
А	Р	Н	П	Ђ	О	Н	К	Р	С
Ш	А	Г	В	Љ	А	Т	А	И	В
О	Б	П	Н	Д	А	Ш	С	Ц	Р
К	А	К	А	Д	У	И	Е	Р	А
О	Ц	Р	Д	У	Б	А	Л	В	К
К	Б	У	Љ	И	Н	А	К	Л	А

Radio Laguna 93,7 FM 100% RADIO

KVIZ
INFOTEKA

Dejana i Dača

Sve informacije pretvorite u zabavu.

radnim danima
od 14 do 15 sati

www.radiolaguna.rs

1445

Хаику, песма кратка као уздах

СНОВИ УМЕСТО ХЛЕБА

Песму која у себи спаја књижевне, филозофске и сликарске вредности, мајстори старог Јапана истовремено су писали и живели. Док су у свакодневици тражили чудо, многи од њих постајали су путници, самотњаци, луталице...

Хаику песма од три стиха (пет, седам и пет слогова) настала је у старом Јапану, одвајањем од дужег венца, који је смишљало више људи, из забаве. Песници који су писање у друштву заменили миром и самоћом све више су зарањали у природу и у неколико речи исказивали утиске. И славни Мацуо Башо најпре је стварао из игре, а затим је хаику претворио у узвишену уметност и личну судбину.

Мацуо Башо рођен је 1644. године у месту Уено на западу Јапана, као други син самураја Јозаемона. Васпитаван је у витешком духу, јер је тадашње феудално друштво строго раздвајало класе самураја, трговаца, занатлија и сељака. Током службе научио је основе хаикуа и песме потписивао самурајским именом Мунефуса. После преране смрти господара, у двадесет другој години одбацио је планове о војном напредовању и постао слободан песник. У дело је увео народни језик и свакодневне теме, чиме је привукао пажњу. Године 1672. прешао је у престоницу Едо (будући Токио), где је напредовао до хаику мајстора. Објављивао је радове и обучавао имућне ученике (Кикаку, Санпо и други). Када је кроз осам година закључио да се исувише одвојио од природе, повукао се у предграђе Еда, да би у колиби на пристаништу на реци Сумида стварао у миру. (Неки биографи кажу да је оставио и супругу и две кћерке.) О новом почетку написао је:

Јутро у снегу
сушеног лососа имам,
грицкам га ја сам.

Живео је као испосник. Од покућства је имао кухињски нож и десет чинија, а обично је кувао пиринач, који су му ученици остављали у једној тикви. Предвече се жалио на празно буре са вином и танак јорган, али дању је уживао у читању или гледању удаљених предела и лађа. Радо је цртао тушем и пером, па је илустровао свој чувени хаику:

На голу грану
спустише се црни гавранови,
јесење вече.

Један од ученика засадио му је у дворишту банану „башо", врсту која има лепе и велике листове, али не даје плод, нити грађу. Због упадљивог, бујног дрвета колиба је прозвана „Башоова", а домаћин прихватио надимак. У тим данима посећивао је зен свештеника Бућоа (1642–1716) и са њим вежбао медитацију, спреман да се повуче у манастир. Привлачиле су га књиге кинеских мислилаца, посебно Чуанг Цеа, а проучавао је и медицину. Када је у децембру 1682. године велики пожар захватио град, колиба му је изгорела, али је бекством у реку успео да извуче живу главу. Наредног лета вратио се у нову колибу коју су му направили ученици, где је примио вест о смрти мајке.

Јастук од траве

Од тада је све више размишљао о пролазности, усамљености и једноставности. Док је посматрао Сунце, Месец, звезде и облаке, закључио је да се све у природи креће:

Путник! Та реч
постаће моје име.
Прва јесења киша.

У велику пустоловину дугу девет месеци кренуо је августа 1684. године, са стрепњом да ће успут страдати од разбојника. И у стиховима је помињао „пут белих костију", али вукла га је жеља да у завичају обиђе мајчин гроб. Ишчекивао је и сусрет са браћом и сестрама, после дуго времена. Током дела пута пратио га је ученик Ћири. Док је јахао коња или ходао у сламнатим сандалама, упијао је утиске, а затим бележио песме и приче. Описивао је обалу мора, рибаре, планине, њиве... Пред лепотом предела заборављао је на бриге:

На горској стази
нешто ме очарава:
та љубичица.

Када је у седим власима најближих препознао и своју прохујалу младост, стигли су стихови о пролазности. Од тада је своје ученике саветовао: „Учи од бора да будеш бор." Говорио је да се непријатности путовања, у виду неудобног смештаја, прљавштине или бува, заборављају на јастуку од траве, у природи. Пратио је промене годишњих доба, а највише се радовао првом снегу. Током 1686. године забележио је песму која је због односа тренутка и вечности, мира и кретања, озбиљности и комике, проглашена ремек-делом:

Стари рибњак.
Жаба скочи у воду –
чује се пљусак.

После ходочашћа са ученицима до светилишта Кашима, крајем 1687. године кренуо је на друго веће путовање, касније описано у „Белешкама из путног ранца". Спаковао је само неопходне ствари, али му је и то сметало у пешачењу. У план пута уврстио је и сусрет са омиљеним учеником Тококуом, имућним трговцем који је издржавао казну прогонства. За шест месеци стигао је да дочека снег, прослави нову годину у родном месту, гледа цветање трешње, обиђе пешчане обале, слапове реке Јошино и храм у Нари. Посетио је и будистички храм на планини Која, за који су га везивале дирљиве успомене – у њему је као самурај положио урну преминулог господара.

По повратку кући мало је стварао због честих гостију, па је себе звао „залудни старац". Године 1689. упутио се са учеником Сорoом на нови пут, дуж севера Земље изла-

зеђег сунца. Тврдио је да му бог лутања опседа дух, па је продао колибу како би имао новца за трошкове. Испратили су га пријатељи и ученици, а на растанку није успео да задржи сузе. Сада је, осим кишне кабанице, кимона, туша и четкице, из учтивости запаковао и добијене поклоне, па је тешком торбом оптеретио кошчата рамена.

Без обзира на широке друмове, гостионице, чајџинице и коњушнице за изнајмљивање коња, осећао је умор. Како и не би, када је са штапом у руци претабанао две хиљаде и четиристо километара! Одмарао се у храму, рибарској колиби, страћари која прокишњава... Прихватао је и нова познанства, а уметнички осетљиве душе поредио са „груменом злата скривеним у иловачи". Код рушевина старих двораца и храмова господара Сатоа сетио се изгинулих у биткама: сео је на земљу и заплакао, а затим створио омиљени хаику Јапанаца:

Та летња трава:
трагови пустих снова
силних ратника.

Свенуло поље

Уследио је наставак пута преко планинских превоја. Три дана олује провео је са учеником у кући граничара, где се борио са бувама и вашкама. Затим је уз помоћ водича морао да се пробија кроз тмину и маглу, шуму и бамбусову трску. Доживео је и ноћење под ведрим небом. Али, обиласци важних светилишта на планинама Хагуро, Гасан и Јудоно вредели су труда! Свуда је био лепо прихваћен, уз заједничко писање стихова. Спуштање низ литице до обале Јапанског мора било је највећа опасност, због високих таласа. У једној гостионици срео је и две куртизане, али није им испунио молбу да пут до светилишта Иса наставе заједно. Сажаливши се због „карме из пређашњег живота" и грешног пада на дно, написао им је песму.

У Каназави, где је требало да оснује школу, примио је вест да песник Ишоа више није жив. Ипак је на путу успео да се снађе и одржи више књижевних вечери. Дуже се задржао у Кјоту и околини, где је помогао ученицима да саставе збирку. После дочека Нове године у родном Уену, вратио се у Едо и завршио путопис „Уска стаза ка северу". Да ли је знао да ће се појавити прича да је ухода у служби шогуна? Затим се преселио у „Башову колибу број три", изграђену прилозима ученика. Постао је мало друштвенији, али му се нове групе писаца нису допадале. Сметало му је што појединци мисле само о слави, наградама, новцу и не поштују посматрање трешње у цвету, већ „праве буку и вриште". Наглашавао је да обожава стари хаику непознатог мајстора:

Хтео бих друга
што не изусти ни реч
док гледа цвеће.

Године 1693. прихватио је да негује нећака болесног од туберкулозе, а када је младић преминуо, ужасно је патио. Покушао је да прекине писање иако му је глава врвела од стихова. Месец дана одбијао је да прима посетиоце и слуша бесциљне разговоре, а онда је наставио с подучавањем. Да би изашао у сусрет поштоваоцима који ☞

ИЗАБРАНЕ ПЕСМЕ

Мацуо Башо

Шта ће ми уље за лампу?
У моју малу собу
Продиру зраци месечине.

Сачекајте, сунцокрети,
то је само мали пљусак,
останите верни Сунцу.

Ружни гавран –
па и он је леп на првом снегу
у зимско јутро.

Врба се повила и спава.
И чини се, славуј на грани
њена је душа.

Посадили воћке у врту.
Тихо, да их ободри,
шапће јесења киша.

Жар се покрио пепелом,
Разговарам са својим гостом –
сенком на зиду.

Кобајаши Иса

Силни велможа
сјахао с коња
пред дивљом трешњом.

Не одлази, не –
иако слабо певаш,
ти си мој славуј.

Дођи врапчићу,
без оца си и мајке –
поиграјмо се.

Оволики божур!
Раширивши ручице
Рече девојчица.

Шљива у цвату
и славуји певају –
али ја сам сам.

Јесењи вихор –
проститутка без дома
за туце гроша.

Масаока Шики

Јесењи ветар –
живи смо и гледамо
један другог ти и ја.

Попут човека,
страшило на месечини
дирљиво, тужно.

Туробан зимски крајолик,
на луду жену
лаје сеоски пас.

Гледаоци одоше –
како је тамно
након ватромета.

Гулим крушку –
слатке се капи
цеде низ нож.

У хаику поезији истакла се и наша **Десанка Максимовић**:

Ведар сам осмех
данас на лице спустила
као ферецу.

Јутро украде
прелепи дворац
који сам у сну имала.

Већ десет пута
пењем се уз исто брдо
срце ме вуче.

☞ су га чекали на хаику окупљању у Уену, на четврто путовање кренуо је у пролеће 1694. године. Ветром ношен пустињак још више је нарушио ионако крхко здравље. Током повратка кући пао је у постељу и умро у Осаки, 28. новембра исте године. Последњи хаику издиктирао је свом ученику:

Болестан на путу –
моји снови облећу
свенуло поље.

И његови ученици постали су опседнути стварањем стихова, па су напуштали имућне породице и послове. По тројица песника тискала су се у кућерку и покривала истим ћебетом, срећни што „једу снове уместо хлеба". Није недостајало ни жена. Шиба Соно (1664–1726), која је живела у Осаки са супругом лекарем, угостила је Башоа. Заузврат је добила песму о белој хризантеми, без иједне трунке прашине! Дешавало се и да удовице обрију главе и оду у манастир, где су у миру писале поезију. И неке куртизане опробале су се у смишљању стихова од седамнаест слогова. Али, ниједна жена тог доба није проглашена за мајстора, због замерке о прејасном изразу. Сматрало се да врхунски хаику мора да одликује замагљеност, која читаоца наводи на маштање.

Гледај, види!

Хаику поезија привлачила је особе разних занимања, као што су брусачи мачева, трговци, лекари, бојаџије, самураји... Великим умећем истакао се сликар Јоса Бусон (1716–1783), осетљив на боје, звуке и светлост из природе. У својим стиховима описивао је цветове крушке, жути јечам, белу воду, сјајну месечину, златног лептира, све што би кистом на платну приказао. А Кобајаши Иса (1763–1827) бринуо је о души, коју је видео и у најситнијим бићима и предметима. Везао се за слабе и одбачене, из више разлога. Као дечак остао је без мајке, а маћеха га је терала да брине о домаћинству и тек рођеном брату. Сећао се:

„Тукли су ме сто пута дневно, хиљаду пута месечно. Сузе су ми текле триста педесет дана у години."

Ни када је одрастао није досегнуо срећу. Због немаштине и неугледног облачења звали су га Сиви чворак, уместо личним именом које значи „шољица чаја".

Иса се оженио у четрдесет првој години, али доживео је да му петоро деце и супруга умру један за другим. Иако је касније склопио још два брака, остао је усамљен и тужан. Без учитеља, готово и без ученика, лечио се поезијом, истином, лепотом и вером у бога. Уместо тигровима и орловима, певао је врапцима, зрикавцима, жабама:

Ситна жабице,
не клони, не плаши се,
Иса је ту, знаш.

Жалио је и продавачице љубави бедне судбине, па им је дао један тужан тростих. Када је на крају остао и без куће која је изгорела у пожару, постељу је сместио у оближње складиште. Ту је и преминуо, а испод јастука оставио опроштајне стихове:

Нека је хвала –
и снег с покривача
је са неба.

Још један славни хаику мајстор био је Масаока Шики (1867–1902), писац, новинар и ратни дописник. Иако болестан од туберкулозе, налазио је снаге да покрене часопис „Кукавица" и окупља истомишљенике. Говорио је да у писању кратких стихова помажу утисци из природе, читање дела претходника, познавање уметности: „и малене ствари постаће велике, ако се посматрају из близине". Пошто је као новинар бележио и нелепу страну живота, оставио је и мрачније стихове. Међутим, трудио се да не заборави ни изворну комичну црту хаикуа, па је помињао капљице кише на жабином лицу, ознојеног бика, ношење девојке преко реке.

Када су најважнија дела јапанске хаику поезије преведена на Западу у 19. и 20. веку, изазвала су велико дивљење. Песници и љубитељи књижевности из разних земаља покушали су да пишу у истом духу, на својим језицима. Знали су да је Мацуо Башо изјавио:

„Хаику песник је онај ко током живота створи три до пет хаику песама. Онај који постигне десет је мајстор." Ове речи и данас треба схватити као изазов. Јер ако се природа погледа очима детета, може настати и прави хаику, савршен у својој једноставности ■

Весна Живковић

МНОГО СЛАТКО БЕСНИЛО

И у животињском свету кочопериле су се праве правцате филмске звезде. Ово су неке од најпознатијих...

РИН ТИН ТИН

Пре него што је стекао светску славу у играним филмовима, немачки овчар Рин Тин Тин најпре је осетио какав је живот на бојишту током Првог светског рата. У септембру 1918. године на једном бојном пољу у Француској нашао га је амерички војник Ли Данкан. Вучјак је био штене старо тек неколико дана, уплашено и изгладнело. Војник му је пружио неопходну помоћ, наденуо му име „Ринти” и одвео са собом кући. Нови власник успео је врло брзо да увежба послушног пса за улоге на великом платну. Са новим именом Рин Тин Тин први пут се појавио у вестерну „Човек из Паклене реке” 1922. године. Преко ноћи је постао миљеник публике. Појавио се у укупно 27 холивудских филмова, од којих је готово сваки био хит, па је тако помогао студију „Ворнер Брадерс” да надокнади бројне губитке и поново стане на ноге. До 1926. године зарађивао је око шест хиљада долара недељно, а добио је и своју радио-емисију у којој је испуштао кучеће звукове на радост слушалаца. Угинуо је 1932. године, а прича каже да је уз њега до последњег тренутка била глумица Џин Харлоу (1911–1937) која је живела преко пута и често долазила да се игра с њим. Данкан је увежбавао још неколико немачких овчара за филмске улоге, али ниједан није превазишао славу Рин Тин Тина ■

ЛЕСИ

Познати породични филм „Леси се враћа кући" (1943) прославио је још једног пса, овога пута шкотског овчара. Иако је у причи Леси женка која жели да се врати првом господару и пријатељу, улога је додељена мужјаку који се звао Пал. Било је сигурније да се упосли мушки „глумац" јер је био крупнији и имао више снаге за извођење вратоломија испред камере. Најпре се појавио на аудицији са још хиљаду и петсто паса, али први пут је одбијен. Тек када је показао да без тешкоћа може да преплива реку, продуценти су видели да је баш он прави избор. Пал је рођен у северном Холивуду, па је то можда био знак да је предодређен да постане звезда. Његову надареност приметио је један од тренера из „Ем-Ци-Ема" који му је и помогао да добије прву улогу. Славу је стекао као Леси, па је тумачио овај лик у још неколико филмова, као и у телевизијској серији. После 1954. године престао је да се снима. Пал је доживео дубоку старост и напустио овај свет у јуну 1958. године. Захваљујући њему, многа домаћинства почела су да гаје шкотске овчаре као кућне љубимце ■

ЧИТА

Вероватно многима није познато да се у улози Тарзановог најбољег пријатеља, шимпанзе Чите, појавило више од десет животиња. Било је ту и мужјака и женки различитих старости, али до данас је остао најпознатији Џигс, шимпанза који је заиграо поред Џонија Вајсмилера (1904-1984) у филму „Тарзан, господар џунгле" (1932). Према једној непотврђеној причи, Џигса је из далеке Африке у САД донео чувени глумац Гари Купер (1901–1961). После неколико месеци био је приморан да га прода, уз објашњење да се мајмун често понашао као прави лудак. Тако је несуђени кућни љубимац завршио у дому брачног пара који је имао искуства у припитомљавању дивљих животиња. У седам година дугој каријери снимио је исто толико филмова, а улогу Чите поновио је још три пута. Од 2004. године до данас у неколико наврата поднесен је захтев да Чита добије звезду на Холивудској стази славних у Лос Анђелесу, али без успеха. Обожаваоци се још боре да се ова замисао оствари ■

ТРИГЕР

Захваљујући америчким вестернима, Тригер је до данас остао најпознатији коњ у свету забаве. Одгајио га је глумац Рој Роџерс (1911–1998) са којим се много пута појављивао у филмовима и на телевизији. Било је то време када за потребе снимања нису коришћени механички коњи као данас, а Тригер је умео да се понаша и слуша када се укључе камере, због чега су често говорили да је најпаметнији коњ на свету. Због златносмеђе боје длаке најпре су га звали Златни облак. Улогу је први пут добио у филму „Пустоловине Робина Худа" (1938) и то у сценама са звездом Оливијом де Хевиленд. Најактивнији је био током четрдесетих година до када је, по речима власника, знао да изведе 150 различитих покрета и трикова. Између осталог, умео је да на задње две ноге пређе петнаестак метара. Тригер је био нарочито омиљен међу млађом публиком, па је направљен и стрип о његовим догодовштинама ■

ОРАНЦИ

Двоструки добитник награде Петси која се од 1939. године додељује животињама-глумцима, мачак Оранџи је стекао светску славу после филма „Доручак код Тифанија" (1961), као кућни љубимац главне глумице Одри Хепберн (1929–1993). Пре тога се два пута појавио на великом платну, као и у неколико остварења током шездесетих година, укључујући и телевизијску серију у којој му није сметало да га зову женским именом Минерва, као што је улога захтевала. У студију су га звали Оранџи, Џими и Рабарбара. Због непредвидљивог расположења и понашања продуценти су му дали титулу „Најзлочестији мачор". Често је умео да изгребе глумце када му није било до глуме или да побегне са снимања. Петси награду добио је за филмове „Доручак код Тифанија" и „Рабарбара" (1951) ■

БЕЈБ

Филм из 1995. прославио је чак 48 прасића. Мада се у „Бејбу" чини као да од почетка до краја гледамо једно слатко прасенце како се дружи са другим животињама на имању, много више их је било потребно да би се снимање привело крају. Разлог је врло једноставан – ове животиње расту веома брзо, па би већ после неколико месеци главни глумац био много већи него што је замишљено. Сваком прасету које је одиграло део улоге шминкери су додали мало вештачке косе и обрва. А компјутерски трикови помогли су да изгледају као да померају уста и причају баш као људи. Верује се да је управо „Бејб" покренуо револуцију у филмској индустрији, па је после њега снимљено још много прича са животињама које говоре. Глас прасету позајмила је глумица Кристин Кавано. Наставак „Бејб, прасе у граду" снимљен је 1998. године ■

КУЏО

Пример да умиљате животиње и те како могу да буду приказане као бесне звери за потребе филма јесте „Куџо" (1983), хорор рађен по роману америчког писца Стивена Кинга. Овога пута бернардинци су били у улози главног негативца – њих петоро. У стварности, пси су били умиљати и само су желели да се забављају, што је била прилична тешкоћа током снимања. Морали су да им вежу реп за задњу ногу, јер су мислили да је у питању само игра, па су радо махали њима у близини глумаца. Да би их натерали да скачу на ауто са заробљеном мајком и сином, кроз прозор су им убацивали омиљене играчке. Како је Куџо у филму приказан као пас заражен беснилом, шминкери су користили комбинацију беланаца и шећера да би изгледало као да животиње имају пену око њушке. Убрзо се испоставило да је то била исувише добра мешавина, јер би бернардинци полизали укусну посластицу пре него што се укључе камере. Мада је у питању један од најпознатијих хорора са животињама, пси-глумци заправо су били најомиљенији чланови екипе ■

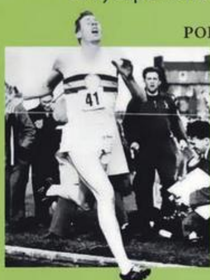
С. Лазић

АТЛЕТСКО ЗЛАТО!

Пред почетак ударне атлетске сезоне ваља се подсетити неких од најпознатијих атлетичара и њихових рекорда који су својевремено померали границе могућег.

РОЏЕРОВА „НЕМОГУЋА" МИЉА

Иако се трка на 1 миљу више не трчи на великим такмичењима и олимпијским играма, Светска атлетска федерација и даље бележи рекорде на 1.609,344 метра. Иако тренутни рекорд држи Хишам ел Геруж, један од легендарних светских рекордера био је доктор Роџер Банистер који је у мају 1954. године први пробио границу од 4 минута (за коју се тада сматрало да је „немогућа"), истрчавши је за 3 минута и 59,4 секунде.

100 ГОДИНА ЗА 100 МЕТАРА

Светски рекордери у најомиљенијој спринтерској дисциплини већ више од 100 година одузимају стотинке од првог званичног светског рекорда из 1912. године.

Кладиво
Када: **1896–1911.**
Џон Фланаган, Американац рођен у Ирској, успео је да **14 пута** поправи сопствени рекорд, последњи пут са **41 годином и 196 дана**, што га чини најстаријим светским рекордером свих времена.

СКОК УВИС
Када: **1968.**
Где: **Мексико Сити**
Дик Фосбери први пут је на Олимпијади у Мексику извео скок на начин на који то данас раде сви атлетичари, поставивши рекорд од 2,24 метра. Тај начин скакања се и данас назива **„Фосбери флоп"**.

МАРАТОН
Када: **1952.**
Где: **Хелсинки**
Чешки дугопругаш Емил Затопек поставио је олимпијски рекорд у маратону од 2 часа 23 минута и 3 секунде, иако му је то била **прва званична маратонска трка** у животу.

БАЦАЊЕ ДИСКА
Када: **1976.**
Руска атлетичарка Фаина Мељник прва је успела да диск баци преко 70 метара, поставивши свој **11. светски рекорд** с дужином од 70,5 метара.

150.000

гледалаца може да стане на највећи атлетски стадион на свету – Рунградо (или Мајски стадион), саграђен 1989. године у Пјонгјангу, у Северној Кореји.

100 МЕТАРА
Када: **1988.**
Флоранс Грифит-Џојнер истрчала је 1988. године **100 метара за 10,49 секунди**, а нешто касније исте године и **200 метара за 21,34 секунде**. Још ниједна тркачица није успела да буде бржа од ње у те две дисциплине.

БАЦАЊЕ КУГЛЕ
Када: **1953–59.**
Пошто је развио технику окретања око своје осе, Американац Пери О'Брајан рушио је светски рекорд **16 пута** од 1953. до 1959. године и први бацио куглу преко 19 метара.

БАЦАЊЕ КОПЉА
Када: **1988.**
Где: **Потсдам**
Источна Немица Петра Фелке прва је бацила копље **80 метара** и остала једина којој је то досад пошло за руком.

ДЕСЕТОБОЈ
Када: **2001.**
Где: **Гецис**
Чех Роман Шебрле постао је први атлетичар који је у десетобоју успео да скупи **9.000 бодова**. Садашњи рекорд држи Британац Аштон Итон са 9.045 бодова.

СКОК УДАЉ
Када: **1968.**
Где: **Мексико Сити**
Боб Бимон поправио је скоком од 8,90 метара тадашњи светски рекорд **за 55 центиметара**. Његов рекорд био је на снази читаве **23 године**.

ТРОСКОК
Када: **1995.**
Где: **Гетеборг**
Британац Џонатан Едвардс први је у троскоку прескочио даљину од **18** метара. Његов рекорд од **18,29 метра** и даље је на снази, читаве **23 године**.

35

година је прошло од кад је чешка тркачица **Јармила Кратохвилова** поставила рекорд у трци на 800 метара у времену 1 минут 53 секунде и 28 стотинки. То је **најдуговечнији светски рекорд свих времена.**

12

олимпијских медаља освојио је фински атлетичар Паво Нурми у раздобљу од 1920. до 1928. године, што је **највећи број медаља** које је освојио неки атлетичар. Нурми је поставио и **25 светских рекорда** у дугопругашким дисциплинама од 1.500 до 20.000 метара.

С. Н.

којој је остао запамћен као други уметник чији је албум красила налепница са упозорењем о садржају истог) и оснује бенд „Body Count" који ће навелико утицати (уз претходну сагу групе „Beastie Boys") на стварање поджанра познатог као реп-метал.

Број настрадалих пре званичног почетка рада овог бенда никада није утврђен, али је број жртава „заробљених" њиховом музиком непрестано растао. Од музи-

„Body Count", 2018. година (промо-снимак)

ПРЕДСЕДНИЦИ ПРЕДСЕДНИШТВА ПРЕДСЕДНИКА

Чињеница је да године неумитно пролазе, а чињеница је и да многи бендови не скрећу са свог давно зацртаног пута. У ту групу спадају и „Body Count" и „Atheist Rap"...

Мешање жанрова одувек је било изазов за многе ствараоце који су тим чином желели да искораче из углавном скучених оквира жанра. И као што новчић има и главу и писмо, некима је успело, некима не. Бендовима „Body Count" и „Atheist Rap" је успело...

Рођен црн

Рођен пре мало више од 60 година, Трејси Лорин Мероу, далеко познатији као Ајс-Ти, септембра 1991. године делимично је решио да се повуче са реп сцене (на

чара које је Ајс-Ти познавао још из средње школе настао је „Body Count".

„Знао сам да нећемо да правимо R&B групу, одакле бих онда црпео снагу да избацим из себе сав бес и да 'нападнем' људе који нам уништавају живот? Од почетка смо хтели да 'Body Count' буде рок бенд и са таквим именом избегли смо свако поређење са растућом R&B братијом", објаснио је настанак бенда Ајс-Ти.

Хладан као чај, он и његови саборци, од којих је само гитариста Ерни Си и данас у

бенду, почетком 1992. године подарили су свету експлозивни деби албум насловљен именом бенда. О да, биле су ту приче из краја, приче о дроги, приче о социјалној неправди, приче из којих је испливавао револт (што су неколико месеци касније „Rage Against The Machine" вешто приграбили), који је врхунац достигао у закључној (на неким издањима изостављеној) песми на албуму „Cop Killer".

Касније учесник многобројних пуцњава са великог платна (данас га гледамо у серији „Chicago P. D."), Ајс-Ти био је прилично немилосрдан према свету који га окружује, а у томе га је здушно подржавао и бенд. Гангстерски реп и постпанк, хард кор и метал, све је заједно кључало на једном месту. „Body Count", и бенд и албум, био је пуцањ једне од последњих револуција, рафал који се никако није могао избећи. Ништа

Др Поп – „Не заборавите" (снимила Анамарија Вартабедијан)

Послушајте музички прилог уз помоћ QR Code апликације

мање убедљив у ставовима (но комерцијално мање успешан) био је наредни албум „Born Dead".

Следећа горка пилула о времену у коме смо тада живели, а није да се баш нешто променило набоље, био је албум „Violent Demise: The Last Days" (1997). У том тренутку, може се рећи на врхунцу уиграности, у време протестних шетњи, у Београд је први пут дошао „Body Count". Хала „Пионир" била је претесна за посетиоце који су дошли да чују „слике истине" које им је испоручио човек обучен у дрес „Црвене звезде".

Експлозија енергије. Истим ритмом (уз глуму и ријалити програм са лепшом и надасве облијом половином Коко-Ти) „Body Count" је у правилним размацима наставио до данашњих дана. Последњим албумом „Bloodlust" са гостима као што су Дејв Мастејн („Megadeth"), Макс Кавалера („Soulfly"), Ренди Блит („Lamb of God") и Џејсон Си Милер („Godhead"), уз обраду „Slayer" класика „Raining in Blood/Postmortem", бенд је испоручио још један брз, тежак, јасан и гласан документ о свету који нас окружује. „Body Count" и Ајс-Ти и даље су жедни доказивања и приказивања неумитне стварности и они ће то учинити и ове године у Београду, и то 18. јуна у башти београдског „СКЦ". „Body Count" је пред вратима...

Луцидни шерети

Званично, „Atheist Rap" настао је у Новом Саду 1988. године. Званично, свој први концерт бенд је одржао 22. маја 1989. године. Званично, још мало им недостаје да обележе три деценије самопрегалачког и ударничког рада током кога су у песмама укрстили реп (у „Beastie Boys" стилу) и панк-рок. И преживели су и надживели и легенде и приче-песме о члановима бенда који се никада није предао. Сигурно су многима деловали као шала, али та шала је од неиздатог „ЕП" издања за загребачки „Југотон" (такве су биле прилике), са песмама које су ипак нашле пут до публике, преко деби албума „Маори и црни Гонзалес" па све до последњег албума „Überlauf" прерасла у машину, чија су седишта тврда и упечатљива као звук који су временом изградили.

Јесте тај бенд „мало крадуцкао", но ко то није, и то не само на овим просторима, али од таквих позајмица настале су многе (генерацијски гледано) незаборавне песме. „Atheist Rap" је током свих ових година прокрстарио свим могућим путевима и стазама наше уже домовине а и шире по региону. Неколико година уназад човек не може да их заобиђе ни по Европи. А све то време одзвањају песме и стихови које су ови наизглед шаљивџије, луцидни посматрачи, хроничари овдашњих пречесто не лепих и здраворазумских дешавања оставили за собом.

Прва хронологија заузела је своје место на компилацији „Председници председништва председника", опомињући да неке ствари не би смеле да се забораве. Уз неке овдашње приче (мада се такве често јављају широм света), ни на наредним албумима нису одмакли од става који им је неретко и штетио, али је био њихов и, као такав, једини важан. А гро важних песама (са прва три албума) Др Поп (вокал), Радуле (гитара, вокал), Леки (бас) и Ацке (бубањ) одсвираће, након двонедељне турнеје по Европи, у београдској „Барутани" 19. маја, уочи рођендана. Време је... ■

Уређује и илуструје
Давид Вартабедијан

КОНЦЕРТНИ ВОДИЧ

18. мај (Београд)
Песме Тома Вејтса чуће се у клубу „Електропионир" у извођењу бенда „Rain Dogs"

19. мај (Пирот)
Треш метал бенд „Alitor" и етно-прогресив металци „Centurion" наступиће у Омладинском културном центру

19. мај (Београд)
Бојана Вунтуришевић наступа у Дому омладине

19. мај (Нови Сад)
„Ева Браун" у свом акустичном издању наступа у бару „Шамрок"

19. мај (Београд)
Култни новосадски панк рок састав „Atheist Rap" одржаће рођендански концерт у „Барутани" на Калемегдану

25. мај (Гроцка)
„Кербер", „Void Inn", „Trigger", „Unchained", „Contaminated Mind", „Sanitarium", „Посно прасе", „Куга", „Зла прилика", „Дуси", „ФАР" и „Позитивна терапија" наступаће првог дана овогодишње „Архангел Фест" смотре на Дунавском кеју ■

„Void Inn", 25. мај (снимио Теодор Лазарев)

ИЗГУБЉЕНИ ЗЛАТНИЦИ ЛЕПОГ ПРИНЦА ЧАРЛИЈА

Ни данас не јењава трагање за закопаним драгоценостима несуђеног краља Шкотске, Ирске и Енглеске...

Недавно је енглеска радио и телевизијска мрежа „Би-Би-Си" у продукцији „Националне географије" приказала кратку серију „Гарнетово злато" документаристе Едварда Перкинса. Истоимени филм премијеру је доживео 2014. године на филмском фестивалу „Трајбека" у Њујорку. Гарнет Фрост, „Трубадур", како га назива Перкинс, аматер истраживач, обишао је готово читаво шкотско горје у потрази за скривеним благом несуђеног краља Шкотске, Ирске и Енглеске, Чарлса Едварда Стјуарта, од миља званог Лепи Принц Чарли. О изгубљеном злату лепог принца, легендарном јакобитском благу, објављено је неколико књига и историјских истраживања. Многи су безуспешно покушали да му уђу у траг.

Наша прича почиње 1745. године када је принц Чарлс Едвард Стјуарт (1720–1788) дошао из Француске у Шкотску тврдећи како њему, сину Џејмса Френсиса Едварда Стјуарта, припада престо Велике Британије. Децембра 1743. године отац га је именовао за принца регента, дајући му овлашћење да делује у његово име. Осамнаест месеци касније, био је на челу побуне коју су подржали Французи, с намером да се његов отац постави на престо Енглеске и Шкотске. Чарлс је прикупио средства за опремање два брода: „Елизабета" са 66 топова и „Дутел", гусарског брода са 16 топова; они су успешно искрцали Чарлса и седам сабораца код Ерискеја 23. јула 1745. године. Пре њих стигле су две фрегате, „Белона" и „Марс", са стотинама бачви ракије и коњака, медицинског материјала, оружја и муниције, намењених шкотским борцима. Превозиле су и сандуке са осам великих врећа златних новчића намењених плаћању побуне у износу од 1,2 милиона ливри.

Битка код Калодена

Чарлс се надао подршци француске флоте, али је она била тешко погођена олујом, па је морао сам да прикупи војску у Шкотској. Пре тога, обезбедио је новчану подршку Француске и римског папе. И Шпанија је обећала 400.000 ливри месечно за опремање војске, а прву рату у злату донео је

Принц Чарлс Едвард Стјуарт, рад Вилијама Мосмана

Принц Чарлс бодри саборце пред полазак у бој, илустрација Роса Скелтона

Чарлсов брат Хенри, настањен у Француској, уз 1.500 француских лујдора. Чарлс се надао подршци јакобита (присталица протераног краља Џејмса II и његових потомака). Наиме, јакобитски покрет још су подржавала бројна горштачка братства, католичка и протестантска. Чарлс се надао топлом дочеку челника, како би почели општи устанак широм Британије. Подигао је очеву заставу код Гленфинана, прикупио и опскрбио довољне снаге за поход на Единбург. Град се после кратке опсаде предао. Победио је и у бици код Престонпенса. Владине снаге водио је генерал Џон Коуп чији је катастрофалан пораз овековечен у народној песми.

До новембра Чарлс је кренуо према југу, на челу 6.000 војника. Заузевши Карлајл, његова војска напредовала је све до Своркстоун брица у Дербиширу. Упркос Чарлсовим приговорима, заповедници његове војске одлучили су да се врате у Шкотску, због гласина о окупљању вишеструко јачих владиних снага. Јакобити су кренули на север, победивши у бици код Фолкирк Мјура. Војвода од Камберленда, син краља Џорџа II, победио је 16. априла 1746. године јакобитску војску у легендарној бици код Калодена. Занемарујући савет једног од својих генерала, лорда Џорџа Марија, Чарлс се одлучио за битку на отвореном, мочварном тлу, где су његове снаге биле изложене надмоћном владином ватреном оружју. Чарлс је заповедао војском с положаја иза својих линија, одакле није могао да види што се догађа на бојишту. Надајући се да ће Камберлендова војска напасти прва, људство је оставио изложено британској артиљерији.

Увидевши грешку, брзо је наредио повлачење на почетне линије, али је његов гласник убијен пре него што је наредба достављена. Јакобитски напад, усмерен у средиште паљбе мускета и топова, био је неусклађен и без успеха. Јакобити су се пробили кроз бајонете „црвених мундира" на једном месту, али их је устрелио други ред војника; преживели су побегли. Камберлендове снаге починиле су бројна зверства ловећи побеђене јакобите, што му је донело надимак „Касапин". Мари је успео да одведе групе јакобита у Рутвен, намеравајући да настави борбу. Међутим, Чарлс се одлучио на безглаво напуштање Шкотске. Његов бег постао је предмет легенди и забележен је у народним песмама. Крио се у шкотским врлетима али владине снаге увек су му биле за петама. Ипак, нису успели да га ухвате.

На обали језера

Иако су многи горштаци знали путању Чарлсовог кретања, нико га није издао ни за понуђе-

Лох Аркејг

Лансет Иц, врх планине Бен Алдер

 них 30.000 фунти награде. Напустио је земљу на шпанској фрегати, стигавши у Француску крајем септембра. Раније, 10. маја 1746. године, отпловиле су две преостале фрегате, „Белона" и „Марс". Преосталих шест врећа злата, вредних данашњих 15 милиона долара, истоварено је и однето 30 км у унутрашњост и скривено негде близу обале језера Лох Аркејг. Тим новцем требало је да се плати наставак борбе за британску круну.

Чарлс је, првобитно, благо поверио капетану Марију Бротону, али кад су га ухватиле владине снаге, преузео га је Клуни Макферсон, заповедник истоименог братства. Следећих осам година Макферсон је живео сам. Чарлс Едвард Стјуарт придружио му се пре одласка, почетком септембра 1746. године, боравећи на тајанственом месту познатом као Клунијева пећина или „Кавез". Чарлс је провео неколико недеља као бегунац у западним планинама, а чували су га одабрани борци из братства Макферсон. На крају је побегао у Француску, уз несебичну помоћ Флоре Мекдоналд „Госпе с високих планина".

Тајанствена смрт

На основу неколико историјских књига, Гарнет Фрост покушао је да одреди место где је скривено благо, логично закључивши да се највероватније налази негде у високом побрђу Шкотске. Кренуо је у потрагу 1990. године и умало није умро шетајући стазама и богазама изнад Лох Аркејга на северозападу земље. Пре чудесног спасавања налетео је на тајанствено гробље где је нашао штап изрезбарен необичним знацима, углављен између две стене, усред запуштених надгробних споменика. Помислио је да је коначно нашао Стјуартово благо.

Како је рекао Перкинсу, потрагу је почео на једној од планина изнад Форт Вилијама. Кад се попео на врх, погледао је према океану одлучивши да се запути правом линијом ка западној обали и острву Скај. У ранцу је понео воду, неколико сендвича и цигарете, дакле, био је потпуно неприпремљен. После неколико сати пешачења нашао се на обали језера Лох Аркејг, изгубљен у дивљем пространству северне висоравни, уморан и гладан. Тад је набасао на старо гробље, узевши необичан штап као успомену на ово путовање. Сатима је чекао на обали језера док се није у сумрак појавио мали рибарски чамац. Везао је кошуљу око штапа, дигао га и почео да маше и зове упомоћ. Рибар га је приметио и превезао у сигурност на другу обалу језера.

Шест година касније, у близини Бен Алдера, највишег врха горја, на ивици литице високо изнад Лох Аркејга, нађено је тело непознатог трагача, срца пробушеног оловним метком. Са његове одеће биле су исечене све етикете, у ранцу је имао реплику револвера „ремингтон", мапу изгубљеног блага, очито купљену на неком од шкотских бувљака, три боце воде од литар и по и 21 фунту готовине. Није имао лична документа нити кредитне картице.

Током истраге, полиција је новембра 1997. године установила да је одећа из француских супермаркета и, после реконструкције лица, установљено је како је реч о извесном Емануелу Кајлеу с југа Француске. Последњи пут родитељи су га видели 14. августа 1995. године. Следећег дана прешао је Ламанш, продао аутомобил за 360 фунти и отпутовао за Глазгов, где је две ноћи боравио у хотелу. Један сведок тврдио је како га је видео у друштву друге особе на железничкој станици пре но што ће се упутити у планине Шкотске. Ко га је и зашто убио до данас је остала тајна.

Задивљујуће писмо

Последњи пут благо је виђено после битке код Калодена. Макферсон је, рекосмо, остао пазећи на закопано благо. Чарлс је 1753. године одлучио да један део блага искористи кујући заверу за убиство краља Џорџа II и његове породице, а други део да врати у Француску. На тајни задатак послао је др Арчибалда Камерона, свог најоданијег присталицу. Камерон је пао у руке Енглеза, захваљујући уходама међу присталицама јакобитског устанка. Обешен је исте године, последњи јакобит који је погубљен. Чарлс је остатак живота, осим једне кратке, тајне посете Лондону, провео у Француској.

Међу јакобитским присталицама у Шкотској и оних у избеглиштву бележе се бројна трвења и међусобне оптужбе због судбине новца. Историчар Ендру Ланг у књизи „Нађите шпијуна" (1897) приповеда мрачну причу о учешћу принца и његовог оца у покушајима да нађу благо. Ланг се позива на једно писмо Арчибалда Камерона из 1750. године које је обелоданио познати писац Волтер Скот, а нађено је у документацији о Стјуартима, где се каже да Макферсон избегава сваки разговор о благу те да му је тешко ући у траг.

Пре него што је 2014. године почео снимање филма, Перкинс је проверио све расположиве изворе о злату Лепог Принца Чарлија. С новцем није кубурио, продуценти из „Националне географије" били су дарежљиви. Прва станица потраге био је Архив Британске краљевине. Ту је, међу документима о владарској породици Стјуарт, дошао до низа занимљивих открића. Прво од њих је Чарлсова одлука о подели блага на три дела, а сваки је садржао 500 златних лујдора.

Један део закопан је у дрвету на јужној страни Лох Аркејга, око 1,5 километар од језера, други на старом средњовековном гробљу, док је треће место описано као поточић где су златници стављени испод једне стене крај обале. Благо су закопали доктор Арчибалд Камерон, лице од највећег Чарлсовог поверења, извесни Стјуарт Трипленд, мајор Кенеди и Александар Меклеод. Прва двојица припадала су братству Камерон, друга двојица братству Меклин. Оба братства у редовима несуђеног краља имала су преко хиљаду бораца.

У једној антикварници у Винчестеру, Хемпшир, 2003. године откривено је занимљиво писмо из марта 1758. године, откупљено за Историјски музеј у Форт Вилијаму. Писмо се појавило 1911. године. Месном лекару Александру Кембелу дао га је захвални старији пацијент. Он је тражио Чарлсово

Капут принца Чарлса налази се у музеју Форт Вилијама

Едвард Перкинс, аутор документарне телевизијске серије „Гарнетово злато”

злато, није га нашао и свом лекару дао писмо, с надом да ће бити боље среће. У њему извесни Нил Јан Руаири тврди да је, скривен у честару, гледао како Камерон и други припадници братства закопавају благо. Када су отишли, откопао је једну врећу и из ње узео неколико шака златника, „да му се нађу у тегобном животу”. Писмо завршава речима:

„Врећа златника похрањена је у близини Арисејга, испод великог црног камена, са корењем дрвећа изнад њега”. Арисејг се налази на западној обали Лох Аркејга; његове обале, поља и шуме, никада нису биле темељно истражене. Читајући хронике братства Камерон, Едвард Перкинс нашао је податак да је извесна сума француских златних новчића нађена закопана у оближњим шумама 1850. године.

Клунијева пећина

Перкинс каже:

„Снимању документарца приступио сам пошто сам провео више од једне деценије истражујући познате историјске текстове и записе о томе где се налази благо и успео да утврдим четири места. Наравно, када сам са Гарнетом кренуо на снимање, не бих се изненадио да смо налетели на златнике. Прво смо отишли до Клунијеве пећине, уредно уцртане на све географске мапе Шкотске но, с њом постоји једна зачкољица – не постоји у стварности. Како је могуће да је владина званична геодетска служба толико погрешила?”

У помоћ му је прискочила историчарка Маргарет Елпинстон, решивши ову тајну кључем из књиге „Отети” Роберта Луиса Стивенсона, где се описују стрми путеви Бен Алдера. Претражили су подручје и нашли природне стене у облику кавеза, које савршено одговарају Стивенсоновом опису Клунијеве пећине. Испитали су „кавез” али од златника ни трага ни гласа.

Следећа два места била су запуштено гробље и пустопољина Арисејга.

„Један од мојих истраживача проучавао је париске списе Чарлса Едварда Стјуарта, како би утврдио ко је могао да буде сахрањен на овом гробљу заједно с благом у време Камероновог хапшења, али резултата није било”, каже помало сетно Перкинс.

Наредне клапе документарца снимљене су у Глен Малију, где су се окупили на већању припадници два братства, и одакле су кренули да закопају благо. Обишао је и монархистичку организацију Краљевско друштво Стјуарта, где су га обавестили да је Франц Бонавентура Адалберт Марија Херцог од Баварске (1933) из куће Вителсбах, праунук последњег краља Баварске Лудвига III, законити наследник британског престола из редова јакобита јер потиче од најмлађе кћерке Чарлса Едварда, принцезе Хенријете, војвоткиње од Орлеана. Према томе, кад се нађе, благо би требало да припадне наследницима Стјуарта. У Друштву му рекоше да је Лепи Принц Чарли покопан у Базилици Светог Петра у Ватикану, док се његово срце чува у Катедрали Светог апостола Петра у Фраскатију. Било како било, вредно благо још чека срећног налазача ■

Миодраг Милановић

Књигу можете да наручите на телефоне (011) 423-03-70 и 062-306-033, односно на електронску адресу vandalija.rs@gmail.com

СВЕСРПСКИ ДЕЧЈИ САБОР 2018
23 – 27. мај
ОКУПИМО СРПСКУ ДЕЦУ ИЗ ЧИТАВОГ СВЕТА!
ДОМАЋИНИ: УЧЕНИЦИ ОШ „СТАРИНА НОВАК“
ДОБРО ДОШЛИ КУЋИ!
ДЕЧИ КУЛТУРНИ ЦЕНТАР БЕОГРАД
СВЕСРПСКИ ДЕЧЈИ САБОР 2018
Покровитељи:
Генерални спонзор:
Београд
ПРЕДСТАВНИШТВО РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ У СРБИЈИ
БАНКА ПОШТАНСКА ШТЕДИОНИЦА 1921
Пријатељи:
Туристичка организација Београда
Србија
Медијски пријатељи:
РТС
Забавник
Илустрована политика
Вечерње новости

За читање и уживање

Јевгениј Замјатин

ПРИВИЂЕЊЕ

Вотка је била нарочита, направљена с додатком прстохвата чаја и комадића шећера. Иванов и Кукољ опкладише се ко може више да попије. Комшије стадоше да их подбадају, броје чашице. Онда сви заборавише на њих, али они су већ били пали у ватру, ниједан није хтео да уступи. Пили су са злобом, тврдоглаво, и сваки се трудио да другом покаже како је трезан.

Кукољу наочаре почеше да клизе низ нос, његове меке коњске усне постадоше мокре. На крзнастом, до очију зараслом у браду Ивановљевом лицу ништа није могло да се види, али му је у глави зато лупао неки безумни ковач. Кроз дуванске облаке он угледа безубог малог човека који је седео на креденцу под самом таваницом, викао да је врабац и вио себи гнездо од новина.

Иванов никако није могао да докучи привиђа ли му се то или се неко стварно попео на креденац. Постаде му непријатно. Рече Кукољу да он иде кући. Кукољ наједном реши да пође да преспава код Иванова, мада је Иванов живео ђаво ће га знати где – у викендици ван Москве. Али Иванов се нимало не зачуди и они изађоше заједно, трудећи се један пред другим да ходају што сигурније.

У глави им је обојици била таква фантастична магла каква је сад, пред свитање, покрила целу Москву. Згасле златне куполе висиле су у ваздуху као намах размножени месеци. Кремаљске куле претвориле су се у вавилонске: њихови врхови дизали су се у бели бескрај.

Иванов се сети човечуљка наврх креденца, па опрезно упита Кукоља:

– А оног, на креденцу, што је свијао гнездо – сећаш га се? Какав чудак!

– На креденцу... гнездо? – исколачи очи Кукољ. Онда се прибра и несигурно рече: – Да, да, сећам се.

Иванов је разумео да овај лаже. Пођоше ћутке, искоса, иследнички погледајући један другог.

Кремаљске куле ишчезоше без трага. Магла је постала још гушћа, спустила се на уске уличице као бела таваница, и уличице постадоше налик на лавиринте метроа. Иванов се већ одавно није сећао куда иду, али није то показивао, већ је ишао све брже.

– И, где ти је више тај твој пут? Јел' близу? – упита најзад Кукољ.

– Сад ће, сад ће! – притворно бодро рече Иванов.

И заиста, пређоше, спотичући се, преко пруге и изађоше на некакав пут. Који – Иванов није знао. Али Кукољ се умирио, скинуо наочаре и чак нешто запевао.

Наједном се Иванов, који је ишао напред, заустави, загледајући се у нешто, затим нагло окрену леђа путу и, зажмуривши, стаде. Кукољ му приђе.

– Шта би? – запита он, ништа не схватајући.

– Ма ништа, ништа нарочито... – Иванов отвори очи, из све снаге се трудио да се осмехне, али му није успело, усне су му дрхтале.

– Па 'ајмо онда. Шта си стао? – рече Кукољ.

Иванов извади марамицу и брижљиво обриса очи. Оклевао је, плашио се: а шта ако, кад се окрене, поново *то* угледа? Али кратковиде, жмиркаве Кукољеве очи без наочара гледале су га тако отворено подругљиво да он стегну срце и окрете се.

И десно, на стази која је пресецала пут, опет угледа *то*.

Већ је свитало, дувао је лак ветар. Исцепана магла летела је над пољем у дугим пешкирима. Напред, одсечена од земље, висила је у ваздуху утварна црна шумица. И шуми се приближавао, њишући се десно-лево... бели слон! Иванов је покушао да иде затворених очију, али кроз минут не издржа, са страхом отвори очи – и опет угледа слона.

Обли га зној: постало му је јасно да се опио до халуцинирања. Да није тог проклетог Кукоља, могао би да седне, поседи затворених очију пола сата, док пијанство не прође и тај ужасни бели слон не нестане. Али Кукољ му је весело певушио за леђима и Иванов је по сваку цену морао да иде напред – онамо, где је у магли пливао слон. И ишао је, обливен знојем, затварајући и опет отварајући очи и сваки пут би се изнова уверио да се халуцинација наставља. Изгубио је сваки појам о времену: можда је тако ишао сат времена, можда свега пет минута.

До свести му допре да се позади, где се, певушећи, вукао Кукољ, нешто променило. Затим схвати да је Кукољ због нечег изненада престао да пева. Иванов се осврну и виде: зинувши, Кукољ је кроз наочаре нетремице гледао у нешто. Чим је приметио да га Иванов посматра, он брже-боље скину наочари.

– Ја бих, знаш, да приседнем мало... Да попушимо по једну, а? – стидљиво рече он Иванову.

На ивици пута лежао је велики камен. Као да су се договорили, оба седоше леђима окренути шуми крај које се Иванову привиђао бели слон. Пушили су ћутке, упорно, мучно размишљајући. Кукољ је неколико пута подизао наочаре до очију, затим би их, сумњичаво погледавши Иванова, опет спуштао. Најзад не издржа, метну наочаре, брзо погледа преко рамена – и одмах се окрете. Његово дугуљасто, коњско лице било је бледо, уплашено.

Иванову паде на памет дивља мисао да и Кукољ халуцинира, да је и он нешто видео. Али шта? Иванов није хтео да ризикује да пита како се не би одао.

Догорела цигарета опече Кукољу прсте – тек тада он се трже, баци опушак и рече Иванову:

– Ништа, хоћемо ли?

Али наставио је да седи. Иванов направи неки неодређени покрет ногама, као да хоће да устане, али не устаде. Кукољ га је знатижељно гледао. Иванов се расрди на њега, на себе, и скочи, намерно закачивши Кукоља раменом.

Када се окренуо и погледао у даљину, пожелео је да урла од радости: халуцинација је била нестала, напред су биле само беле траке магле и црна шума. Он незграпно, као медвед, потрча шумом, довикнувши Кукољу: „Стигни ме". Али пијане ноге слабо су га слушале и он пљусну у блато. Кукољ, који га је сустигао, грохотом се смејао, забацујући главу уназад, као кокошка кад пије воду.

Весело ћеретајући, уђоше у шуму. Напред је био брежуљак обрастао жбуњем, а затим се стаза, мора бити, спуштала. Ухвативши залет, они у трку заузеше врх брежуљка и јурнуше низбрдо, где је, као тањир с млеком, лежала маглом наливена округла пољана.

Јевгениј Иванович Замјатин (1884–1937) руски писац и новинар. По струци инжењер, Замјатин је 1916. годину провео у Великој Британији, учествујући у градњи руских бродова-ледоломаца у лукама Њукасла, Глазгова и Сандерленда. Боравком у овој земљи надахнуто је неколико његових приповедака, од којих је напознатија „Острвљани". Уочи Октобарске револуције 1917. године, у коју је полагао велике наде, враћа се у Русију. Његов најпознатији роман, антиутопија „Ми", изашао је 1925. године у САД. Напрегнутост односа са совјетском влашћу достиже врхунац Замјатиновим писмом Ј. В. Стаљину с молбом да напусти СССР. Захваљујући залагању колеге писца Максима Горког, ово му је било допуштено, па се 1932. године настанио у Паризу, где ће провести остатак живота ■

И на заокрету, као да су се сударили с некаквим невидљивим зидом, оба се одједном зауставише. Сасвим близу на пољани Иванов је опет угледао белог слона и учини му се чак, да је успео да разазна и кратак слоновски реп којим је овај спокојно махао. У халуцинацији није било ничег страшног, али Иванову је било страшно да се увери да губи разум. Не осврћући се, он потрча из све снаге. Позади је чуо испрекидано, храпаво Кукољево дисање.

На двадесет корака под брезом извијао се дим: рошав, ољуштена носа, црвеноармејац је кувао чај на ватри. Ољуштен нос – то је било тако просто, трезвено, стварно, да се Иванов одмах опамети. И даље тешко дишући, седе крај ватре и упита:

– Ви, друже, у Москву? Тамо сте у служби?

– Да, служба! Ђаво је однео! – срдито пљуну црвеноармејац.

– А што? – саосећајно упита Иванов, с нежношћу гледајући ољуштени нос.

– Па како... Кучкин син, а? На последњој станици се унервозио, морали смо да га изведемо из воза.

– Кога – њега? – опрезно упаде Кукољ (он је већ и сам седео крај ватре).

– Па да, овог слона. Из Ливадије га довозимо: сијамски цар га је нашем поклонио, а сад, значи, због револуције – у Москву, у зоолошки врт... Беле немате.

– Немамо, немамо! – усхићено се сагласи Иванов. – Ја сам га још издалека на путу угледао и обрадовао се: види, мислим се, московском радном народу поклон! Хвала, драги друже!

Он заљубљено стеже руку зачуђеном црвеноармејцу и пође. Кукољ за њим.

И ћутке, збуњено, трудећи се да не гледају један другог, они кренуше кроз шуму да избију на пут ■

1934–1935.

С руског превела **Ана Ацић**

Илустровао
Алекса Гајић

ПУТ У

Све што нуди и тражи аутомобиле појавило се на Међународном сајму аутомобила у Женеви. Произвођачи су се својски потрудили да понуде најскупље, најпрактичније, најбрже и „најелектричније” моделе које су направили током претходне године.

НИД ФОР СПИД 2018

Захуктава се трка произвођача да пробију митску границу брзине од 482 километра на час (или 300 миља на час, ко како воли). Последњи кандидат стиже с производне траке предузећа „Хенеси”. Оснивач и директор предузећа Џон Хенеси тврди да је његов жути „веном Ф5” способан да пробије границу чувеног рекорда за који се сматра да је један од последњих који је могуће остварити друмским возилом. Са 1.600 коњских снага које су спутане у „твин турбо V8” мотору, суперлаки „веном” могао би да достигне брзину од 484 километра на час (301 миљу на час). Успео „веном Ф5” у томе или не, ово возило је доказ да у добу електричне практичности није нестала људска потреба за брзином ■

Hennessey Venom F5
Цена – 1,36 милиона евра (око 154 BTC)
hennesseyspecialvehicles.com

ДИЗЕЛ НИЈЕ МРТАВ

Све је више забрана и намета с којима се суочавају власници дизел аутомобила широм европских градова, те не чуди то што многи произвођачи траке за производњу дизел мотора претварају у старо гвожђе. Не и „Мерцедес”. На Сајму аутомобила у Женеви довезли су свој најновији хибридни модел „Ц300де” како би показали да дизел-моторима још није одзвонило. Тврде да су неуобичајеном комбинацијом дволитарског мотора с 4 цилиндра и 191 коњском снагом који је упарен с електричним мотором од 121 коњске снаге створили савршен спој удобности дизела и ниског нивоа испуштања штетних гасова у градском окружењу (38 г/км угљен-диоксида, што је знатно ниже од прописаних 48 г/км). Још нису добили потврду од немачког законодавца, али када „Мерцедес” нешто науми, то би у сваком случају требало узети веома озбиљно ■

Mercedes C300de
Цена – још није одређена
www.mercedes-benz.com

БУДУЋНОСТ

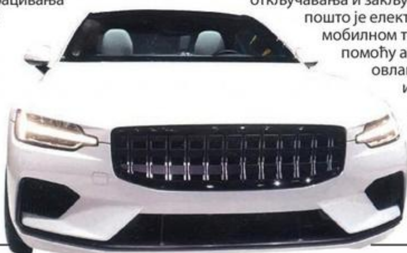
УПАЛИТЕ СВЕТЛА

Један од најпривлачнијих модела на сајму био је „Дајмлеров" „мерцедес-мајбах" ес класе, и то пре свега због нове, научнофантастичне технологије уграђене у фарове овог аутомобила. Предњим светлима управља рачунар, те на тај начин на путу пред возилом може да пројектује разна упозорења: да сте прекорачили дозвољену брзину, да сте се превише приближили возилу испред вас, да сте испали из траке којом возите, да је пут клизав. Може и да вам светлосним сигналом покаже колико је возило које возите широко (те лако можете да схватите да ли ћете негде успети да се провучете), или да црвеном стрелицом укаже на неког пешака који стоји поред пута и спрема се да га пређе. Технологија користи податке са џи-пи-ес уређаја и сензора, те на основу њих пројектује слике тако што пали и гаси милион микрорефлектора на површини сваког фара. На тај начин светлост фарова може и аутоматски да се пригуши када радар примети да вам у сусрет долази неко возило. Иако читав систем није нимало јефтин (те је за сада уграђен само у „мајбах" ес класе), произвођач сматра да би ускоро могао и да појефтини, те може да се очекује и у другим возилима највише класе ■

ПРЕТПЛАТНИЧКА ВОЖЊА

Најновије хибридно возило из „Волвоа", „полстар 1", осмишљено је тако да мења уобичајени начин куповине који подразумева да после пребацивања новца (обичног или дигиталног) ви постајете власник возила. Овај аутомобил може да се купи и преко двогодишње или трогодишње претплате на пакет услуга у који је урачунато све: од коришћења возила до осигурања и одржавања. На тај начин купци ће избећи да њихово улагање изгуби на вредности у кратком року, те у будућности овакав начин продаје возила можда постане далеко заступљенији. Систем откључавања и закључавања такође је занимљив пошто је електронски кључ ускладиштен на мобилном телефону, те се аутомобил отвара помоћу апликације, или се преко ње дају овлашћења за коришћење родбини и пријатељима ■

Volvo Polestar 1
Цена – 153.000 евра (око 20 BTC);
претплата још није одређена
polestar.com/polestar-1

РУКАВИЦА У ЛИЦЕ „ТЕСЛИ"

На Сајму аутомобила у Женеви окупило се доста изазивача који желе да се домогну престола на којем суверено седи Илон Маск са својом марком луксузних електричних аутомобила „Тесла". Један од најозбиљнијих јуноша који се спремају да изазову краља на двобој сигурно је „Јагуаров" модел „Ај-пејс". То је прво потпуно електрично возило овог произвођача које може више него добро да се носи са „Теслиним" најслабијим моделом у понуди, моделом „икс", с тим да му је цена знатно нижа. Осим „Јагуара", на сајму су се са електричним аутомобилчићима појавили и „Бе-Ем-Ве", „Ауди" и „Порше". Ипак, рекламно одељење јужнокорејског произвођача „Хјундаи" одлично је сажело стање на сајму рекламним слоганом за свој најновији електрични модел „кона илектрик", који су истакли на паноу огромних размера: „Ред је на тебе, Илоне" ■

Jaguar I-Pace
Цена – 67.000–87.500 евра (од 8,7 до 11,4 BTC)
jaguar.com/jaguar-range/i-pace

С. Н.

Дизнијеви филмови обележили су одрастање многих генерација

Једнорог за понос

Да ли је тачно да је национални симбол Шкотске једнорог?
БОЈАНА ПАВЛОВИЋ

Митолошки коњ са једним рогом на челу користи се на шкотским грбовима од 12. века, када је земљом владао краљ Вилијам I звани Лав (1143–1214). У келтској митологији једнорог симболизује невиност и чистоту, радост, живот, мужевност и моћ. Овај национални симбол изабран је због тога што је једнорог сматран поносним бићем

Један од симбола слободарске Шкотске

које ће радије да погине него да буде ухваћено, баш као што су се и шкотски војници борили за слободу земље. Златници са једнорогом коришћени су током 15. и 16. века. Грб са чије су леве и десне стране осликана два једнорога (са златним роговима, гривом и копитима) појавио се током владавине краља Џејмса VI Стјуарта (1566–1625). Избачен је из употребе након уједињења Шкотске и Енглеске 1707. године, али се и даље користи као незванични симбол овог дела Велике Британије ■

Мали велики

Када је снимљен први Дизнијев филм?
МАРИЈА
Београд

Први дугометражни цртани филм продукцијске куће „Волт Дизни" био је „Снежана и седам патуљака", снимљен далеке 1937. године. То је и први дугометражни цртани филм настао на простору Сједињених Америчких Држава. Након екранизације истоимене бајке браће Грим, у овом студију настали су бројни дечији и породични филмови, намењени свим узрастима. Изузетак је остварење „Пирати с Кариба: Проклетство црног бисера" (2003), који је добио ознаку да се не препоручује млађима од 13 година. Неки од Дизнијевих најпознатијих цртаћа су: „Бамби" (1942), „Пепељуга" (1950), „Петар Пан" (1953), „Мала сирена" (1989), „Краљ лавова" (1994) ■

Пу, далеко било!

Да ли би бубашвабе преживеле нуклеарни рат?
ЗОРИЦА
Костолац

Нашироко је распрострањено веровање да би, у случају разарања света нуклеарним оружјем, преживеле само бубашвабе.
Међутим, то је нетачно, из два разлога.
Прво, фама око отпорности бубашваба на зрачење несразмерно је преувеличана. Тачно је, бубашвабе јесу издржљивије од људи, али то важи за дословно све инсекте. Једноставна грађа њихових тела и веома кратак животни век чине их мање рањивим. Бубашваба може да преживи свега 6 до 15 пута јачу дозу зрачења од оне која би за људе била смртоносна. Изузетак је паразитска оса *Habrobracon* која може да издржи 180 пута јачу дозу зрачења.
Поред тога, оне врсте бубашваба које ми виђамо су се прилагодиле животу с људима. Ако би човечанство било збрисано с лица Земље, дошло би до краткотрајне најезде бубашваба јер би се оне несметано храниле неочекивано повећаним количинама хране. Не би изумрле, али поред њих има још много врста инсеката које се хране лешевима и трулежи, и сви би подједнако похрлили на гозбу ■

Ако је за утеху, нису ни оне неуништиве

Старији и скупљи

Колико година аутомобил треба да буде стар да би се назвао олдтајмером?
ЈОВАН
Бор

Најмање двадесет година. Ипак, путна правила говоре да међу старим аутомобилима има оних који имају историјски значај или су обележје неког времена. Ови први могу да буду преправљени за вожњу у савременим условима, на пример, намештањем нових кочница, док други морају да остану какви су били у сваком погледу, осим ако су у питању ситне оправке. Пошто се више не налазе у регистру возила која могу да се нађу у промету, аутомобили из одређеног раздобља могу се возити само приликом скупова олдтајмера. Иначе могу само да стоје у некој гаражи или музеју. У уређеним државама регистрација возила од историјског значаја плаћа се по нижој тарифи уколико власник жели да их вози, а кад наврше тридесет година, више се ништа не плаћа, али уредна регистрација повећава вредност аутомобила ■

Шта би дао да си за мојим воланом

Мед није лед

Зашто мед цури, а не капље?
ПРЕДРАГ
Нови Београд

Здраво цуркање

Кад мед у слободном паду наиђе на парче хлеба, направиће на његовој површини гомилицу која се полако разлива, а с кашичице још цури непрекинута нит. Ова појава зависи од вискозности (унутрашњег трења), одлике течности и гасова да пружају отпор међусобном кретању слојева. Јаче унутрашње трење значи да је материја лепљивија и да се теже кида ■

62. MEĐUNARODNI SAJAM TEHNIKE

21 – 25. maj 2018.

KORAK U BUDUĆNOST

BEOGRADSKI SAJAM

Вода из прашине

Зна ли се порекло воде на Земљи?
ДУШАН
Лесковац

О пореклу воде на нашој планети постоје противречна мишљења. Већина научника верује да вода потиче из леда заробљеног у парчићима прашине која је кружила око Сунца првих дана образовања Сунчевог система, пре 4,6 милијарди година.
Услед дејства гравитационих сила, ови парчићи спајали су се у такозване планетезимале, веће делове који су се сударали и стапали, стварајући Земљу и друге планете. Последична топлота довела је до тога да лед испари, образујући атмосферу

Да ли је и вода Ванземаљка

пуну паре коју је Земљина гравитација задржала све док се пара није охладила и згуснула у течну воду. Један део ове првобитне воде можда је и данас заробљен унутар Земље. У међувремену, посматрања комета открила су присуство воде, чији изотопски састав није исти као у земаљској води. Међутим, лако може да се деси да је течност коју пијемо сваког дана доспела на Земљу приликом удара астероида ■

Јуче није за данас

Да ли би топовско ђуле са средњовековног једрењака могло да оштети или потопи савремени брод?
МАРКО
Београд

Колико знамо, то још нико није покушавао. Међутим, почетком 2009. године израелски научници обавили су занимљив оглед. Покушавали су да утврде шта је потопило брод у луци Акра током опсаде 1799. године. Брод је имао неуобичајено тврд труп од храстовине, изазивајући сумњу да га је могло пробити топовско ђуле. Зато су научници направили упола мањи модел и на њега испаљивали челичне кугле различитим брзинама. Наравно, пробили су труп. Премда то показује убојитост топовске ђулади из 18. века, тешко је поверовати да би та ђулад била делотворна против дебелог челичног трупа савремених бродова ■

Кад ја дунем и ђуле сунем, поцепаћу ти једра

Увек се може

Драги „Забавниче",
Морам признати да те не читам баш редовно, али сваки пут када стигнем до тебе (или ти до мене) зажалим што сам прескочила покоји петак и остала ускраћена за сјајне текстове, мисли, податке, слике које стрпљиво „штрикаш" за своје верне читаоце (и нас који смо мало лењи, али и даље верни).
У сваком случају...
У прошлом броју (3456) прочитала сам текстове у рубрици „Ма шта кажеш" и има једна реченица која ме је толико одушевила да сам је поделила са пријатељима, а осетила и потребу да се теби обратим. Ради се о последњим речима у тексту „Нема се, па шта – ипак се може!" – „*...хаос који се не урушава јер је збунио самог себе!*"
Желим да се захвалим аутору те предивне мисли. Подсетио ме је колико је важно да читамо друге, да изграђујемо и надограђујемо свој језик, креативно изражавање... Јер наше мисли су тек збуњени хаос који не може добро да функционише ако само „почива на потпуној равнотежи случајности". Треба ту (мало) и реда.
Надам се да се слажеш, „Забавниче".
Хвала ти што нас чиниш мудри(ји)ма! ■
ЛЕА РАДЛОВАЧКИ
Нови Сад

Лепо поподне

Господине уредниче,
Осетио сам потребу да се Вама и вашим сарадницима после много година обратим и захвалим Вам се за све лепе доживљаје које добијамо читајући ваш лист „Политикин Забавник" и „Мали Забавник".
„Политикин Забавник" читао сам још одавно као средњошколац а после сам га оставио јер сам имао много других обавеза.
Сада сам постао деда а затим и пензионер.
Е, сада имам времена и за вас па сам почео да купујем лист за унуке. Они нису први али су испољили жељу да га читају, што са претходним унуцима није био случај.
Када сам почео да га купујем, решио сам да видим чега сада, после толико година, у њему има. Изненадио сам се и био довољно упоран да сам скоро цео лист прочитао и тако провео у лепом расположењу једно поподне. Одушевили сте ме. Ја сам збуњен да све те прилоге у листу прикупе ваши сарадници и на томе им веома много захваљујем и желим да тако и даље наставе ■

РАНКО БАЈИЋ
Нови Београд

Логичке загонетке

РЕШЕЊА

1. ПОРОДИЦА
За 1 сат и 8 минута

2. КИЛОГРАМИ
Имам 22,5 кг

3. ЕРГЕЛА
Ергела има 72 коња

4. ФОТОГРАФИЈА
На фотографији је Перичин син

5. БРОДОВИ
После 30 дана (за бројеве 3, 5 и 6 НЗС је 30)

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

79

ПОЛИТИКИН забавник / главни и одговорни уредник Зефирино Граси. - Ћир. изд. - Год. 1, бр. 1 (28. фебруар 1939)-год. 3, бр. 220 (4. април 1941);год. 14, бр. 1 (5. јануар 1952)- . - Београд : Политика Магазини, 1939-1941;1952- (Београд : Политика АД). - 30 cm

Недељно
ISSN 0032-339X = Политикин забавник (Ћирилично изд.)
COBISS.SR-ID 16193794

Енигматика

РЕШЕЊА

СЛОГОВНИ КВАДРАТ
Разгранати, Грачаница, нанизати, тицати се

СКАНДИНАВКА
Ђ, Риз Витерспун, Оливер, аматери, десет, стопарац, потрага, накана, онај, Рома, иа, екипа, врч, емајл, идила, Ума, Цола, олук, и, елерони

ОСМОСМЕРКА
Пингвин

Црно на белом

Зашто је највећи број текстова штампан црном бојом на белој подлози?
ДУЊА
Београд

Хартија је беле боје зато што је лакше и јефтиније избелети је тиме што ће се уништити сваки молекул боје који је претходно постојао, него је равномерно обојити неком бојом. Мастило је црно зато што црна боја обезбеђује најбољи могући контраст на белој хартији.

Није лако произвести бело мастило које је довољно непрозирно да неутралише црну боју хартије која би се налазила испод њега. Штампање белог текста на црној хартији обично подразумева то да бела хартија мора потпуно да се покрије црном бојом, при чему се остављају празнине које представљају слова. Тим поступком троши се много више мастила, а може да дође и до грешака ако мастило процури у остављена уска бела подручја

Мама ми Каже порекло воде на Земљи.
Обожавам пржене младе
кромпириће највећи број текстова
савремени брод Мама ми каже
порекло воде на Земљи Обожавам
пржене младе кромпир
иће највећи број текстова Мама ми каже порекло
воде на Земљи Обожавам
пржене младе кромпириће Да ли
би Мама ми каже порекло воде на
Земљи Обожавам пржене младе
кромпириће Мама ми каже порекло
воде на земљи Обожавам Пржене
младе кромпириће највећи број
текстова Мама ми каже порекло
је на Земљи Обожавам пр
младе кромпириће Мама ми каже
кло са времени брод воде
и Обожавам пржене
кромпириће

стварпо закону обавезно означавање имена издавача и уредника одговорних за садржину • ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампана

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК **број 3458**

YU ISSN 0032-339X
Први број „Политикиног Забавника" изашао је 28. фебруара 1939. године

Издаје и штампа ПОЛИТИКА АД
Цетињска 1, 11001 Београд

За издавача
Зефирино Граси
генерални директор

Главни и одговорни уредник
Зефирино Граси

Заменик главног и одговорног уредника
Петар Милатовић

Ликовно-графички уредник
Зоран Н. Ђорђевић

Редакција
Ана Ацић
Немања Баћковић
Мила Божовић
Бранислав Вукомановић
Сања Лазић
Зорица Милошевић
Невена Мрђеновић
Срђан Николић
Предраг Петровић
Јелена Попадић
Весна Ракић
(документација и web)

Секретаријат Редакција
Нина Раденковић
Цетињска 1/II
11001 Београд

Секретаријат 330-1452
Техничка редакција 330-1454
Претплата 330-1638; 330-1640; 330-1633
Огласни сектор 330-1567
Телефакс 011/337-3319

Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају.
Редакција не одговара за садржај огласа.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
1 месец (4 броја) 540,00 дин.
3 месеца (12 бројева) 1.620,00 дин.
6 месеци (26 бројева) 3.510,00 дин.
12 месеци (52 броја) 7.020,00 дин.
Текући рачун код Комерцијалне банке АД Београд: 205-16454-02
Претплату слати уз обавезну назнаку:
ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК".

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Полугодишња/возом: 155 EUR или противвредност осталих валута. *Полугодишња/авионом*:
I група – Европа: 165 EUR. II група – Азија – Африка: 172 EUR. III група – Америка – Аустралија: 178 EUR или противвредност осталих валута.

ДЕВИЗНЕ УПЛАТЕ У EUR
(или противвредност осталих валута)
за иностранство вршити преко:

I CORRESPONDENT BANK
SWIFT - BIC: DEUTDEFF
Name: DEUTSCHE BANK AG
City, Country: FRANKFURT AM MAIN GERMANY

II BENEFICIARY'S BANK
SWIFT - BIC: KOBBRSBG
Name: KOMERCIJALNA BANKA AD BEOGRAD
Street: SVETOG SAVE 14
City, Country: BEOGRAD
REPUBLIC OF SERBIA

III BENEFICIARY
IBAN/ Account Number: RS35205007010034051636
Name: POLITIKA AD - ZA NOVINSKO-IZDAVAČKU I GRAFIČKU DELATNOST
Street: CETINJSKA 1
City, Country: 11000 BEOGRAD
REPUBLIC OF SERBIA

Код уплате обавезно навести:
Претплата на лист ЗАБАВНИК
Копију уплате и адресу послати на:
ПОЛИТИКА АД , Претплата, Цетињска 1, Београд, Србија, на имејл: pretplata@politika-ad.com или на факс +381 11 3373-260, +381 11 3373-1853.
Интернет адреса: www.politikin-zabavnik.rs
Е. пошта: politikin.zabavnik@politika-ad.com
https://www.facebook.com/Politikin-Zabavnik-15481474654/

DOSTUPNO U DIGITALNOM FORMATU
www.novinarnica.net

Велики поздрав за редакцију „Политикиног Забавника", као и за све читаоце са „Небеског моста" у Лангкавију у Малезији!
КОСТА БОГДАНОВИЋ

„Забавник" је употпунио забаву у пустињи Блек Рок у Невади, САД.

„Забавник" на Крфу.
Поздрав од **АНЕ**, **МИРЈАНЕ**, **МАРИЈЕ**, **ЛЕЕ** и **ТЕОДОРЕ**

Велики поздрав са „Уефа Супер купа" у Скопљу 2017. године. Љубитељи фудбала **ПРЕДРАГ**, **ИГОР**, **БОЈАН** и **ЈОВАН**

Поздрав из Требиња од три генерације Гргуревића – **НИКШЕ**, близанаца **ЛУКЕ** и **ВУКА** и принцезе **МИНЕ**.

БИЛО КУДА, СА ЗАБАВНИКОМ СВУДА!
Невероватна је привржeност наших читалаца свом листу! За ову рубрику дневно нам стиже на десетине прилога и немогуће их је све одједном објавити, али ће сви, засигурно, бити објављени. Само стрпљења и „Забавник" под мишку. Привржeност је двосмерна улица.
Слике слати на адресу politikin.zabavnik@politika-ad.com ■

Рекли су ...

о интернету

ИНТЕРНЕТ ЈЕ НАЈВЕЋИ ОГЛЕД СА АНАРХИЈОМ КОЈИ СМО ИКАДА ИЗВЕЛИ.
Ерик Шмит
амерички предузетник
(1955)

РАЧУНАРИ СУ БЕСКОРИСНИ. МОГУ САМО ДА ВАМ ДАЈУ ОДГОВОРЕ.
Пабло Пикасо
шпански сликар
(1881–1973)

„ГУГЛ" МОЖЕ ДА ВАМ ДА 100.000 ОДГОВОРА. БИБЛИОТЕКАР МОЖЕ ДА ВАМ ДА ПРАВИ ОДГОВОР.
Нил Гејмен
енглески писац
(1960)

ГЛАВНИ УТИЦАЈ ИНТЕРНЕТА НА ЈЕЗИК БИО ЈЕ ТАЈ ДА ПОВЕЋА ИЗРАЖАЈНО БОГАТСТВО ЈЕЗИКА, ДАЈУЋИ МУ НОВЕ КОМУНИКАТИВНЕ ДИМЕНЗИЈЕ КОЈЕ НИСУ ПОСТОЈАЛЕ У ПРОШЛОСТИ.
Дејвид Кристал
британски лингвиста
(1941)

НАЈВЕЋА ИСТИНА НАШЕГ ДОБА – ПОДАЦИ НИСУ ЗНАЊЕ.
Кејлеб Кар
амерички историчар
(1955)

ТРАЖИТИ ПОДАТКЕ НА ИНТЕРНЕТУ ИСТО ЈЕ КАО ПИТИ ВОДУ С ХИДРАНТА.
Мичел Капор
амерички предузетник
(1950)

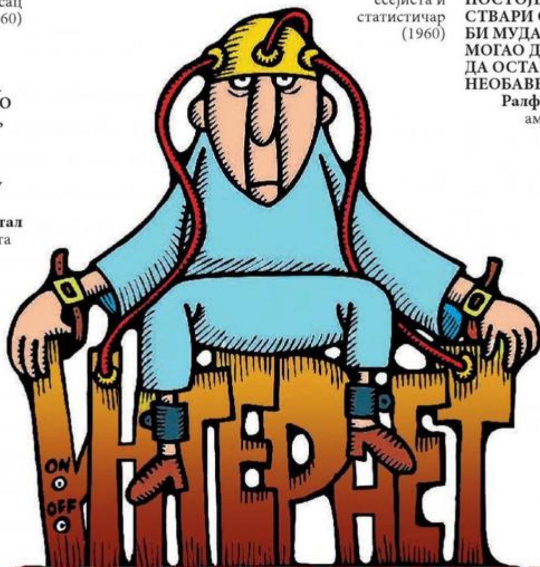
КО ЗНА, ДА ЈЕ ИНТЕРНЕТ ПОСТОЈАО У ТО ДОБА, МОЖДА ХИТЛЕРОВА ЗЛОЧИНАЧКА ЗАВЕРА НЕ БИ УСПЕЛА – ПОРУГА КОЈОЈ БИ БИЛА ИЗВРГНУТА МОЖДА БИ ЈЕ СПРЕЧИЛА ДА ИЗАЂЕ НА СВЕТЛОСТ ДАНА.
Жан Мари Гистав ле Клезио
француски писац
(1940)

ИНТЕРНЕТ БИ МОГАО ДА БУДЕ ВЕОМА ДОБАР КОРАК КА ОБРАЗОВАЊУ, ОРГАНИЗАЦИЈИ И УЧЕШЋУ У СМИСЛЕНОМ ДРУШТВУ.
Ноам Чомски
амерички лингвиста
(1928)

ЗБОГ ИНТЕРНЕТА СМО ИЗЛОЖЕНИ ДЕСЕТ ПУТА ВЕЋОЈ КОЛИЧИНИ БУКЕ НЕГО РАНИЈЕ, ШТО ШТЕТНЕ ЗАБЛУДЕ ЧИНИ ДАЛЕКО ВЕРОВАТНИЈИМ.
Насим Николас Талеб
америчко-либански есејиста и статистичар
(1960)

ЗАМИСАО ДА ИНТЕРНЕТ ОСНАЖУЈЕ ПРЕ ПОТЛАЧЕНЕ НЕГО ТЛАЧИТЕЉЕ ЗАМРЉАНА ЈЕ ОНИМ ШТО ЈА ЗОВЕМ САЈБЕРУТОПИЈАНСТВОМ: НАИВНИМ ВЕРОВАЊЕМ У ЕМАНЦИПАТОРСКУ ПРИРОДУ ОНЛАЈН ОПШТЕЊА КОЈА ПОЧИВА НА ТВРДОГЛАВОМ ОДБИЈАЊУ ДА СЕ ПРИЗНАЈУ ЊЕГОВЕ МАНЕ.
Евгениј Морозов
белоруски писац и новинар
(1984)

ПОСТОЈЕ МНОГЕ СТВАРИ О КОЈИМА БИ МУДАР ЧОВЕК МОГАО ДА ПОЖЕЛИ ДА ОСТАНЕ НЕОБАВЕШТЕН.
Ралф Волдо Емерсон
амерички есејиста и филозоф
(1803–1882)

гарфилд

www.facebook.com/garfield

Distributed by Universal Uclick

© 2016 PAWS, INC. All Rights Reserved.

